

ระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการของไทยกับการสนองต่อความต้องการของ
วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

ณรงค์ อำพันธ์

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
บัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชาการจัดการวิสาหกิจสำหรับผู้บริหาร
สถาบันเทคโนโลยีไทย - ญี่ปุ่น
ปีการศึกษา 2553

THAILAND'S SHINDAN SYSTEM AND FEEDBACK
FROM SMALL AND MEDIUM ENTERPRISES

Narong Aumphin

A Term Paper Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Business Administration Program
in Executive Enterprise Management
Graduate School
Thai - Nichi Institute of Technology
Academic Year 2010

หัวข้อสารนิพนธ์

ระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการของไทย
กับการสนองต่อความต้องการของวิสาหกิจ
ขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

โดย

ณรงค์ อำพันธ์

สาขาวิชา

การจัดการวิสาหกิจสำหรับผู้บริหาร

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

อาจารย์รังสรรค์ เลิศในสัตย์

บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

..... อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
(อาจารย์รังสรรค์ เลิศในสัตย์)

..... ประธานคณะกรรมการหลักสูตร
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อรุณลักษณ์ วิทยวิจิตร)

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. พิชิต สุขเจริญพงษ์)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ณรงค์ อัมพันธ์ : ระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการของไทยกับการสนองตอบต่อความต้องการของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs). อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์รังสรรค์ เลิศในสัตย์, 65 หน้า.

การศึกษาอิสระเรื่อง “ระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการของไทยกับการสนองตอบต่อความต้องการของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมารวมทั้งพัฒนาการของระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการทั้งในประเทศญี่ปุ่นซึ่งเป็นต้นกำเนิดของระบบ และในประเทศไทยซึ่งเป็นผู้รับเอาระบบเข้ามาประยุกต์ใช้ ศึกษาถึงปัญหาและความต้องการของสถานประกอบการไทย ศึกษาถึงการรับรู้ของสถานประกอบการไทยต่อระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ และศึกษาถึงความพึงพอใจของสถานประกอบการไทยที่มีต่อระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ

การศึกษาดังนี้เป็นการศึกษาโดยใช้แนวทางการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ในรูปแบบของการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งใช้การเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามที่ผ่านการประเมินความสอดคล้องโดยคณาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ ใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ประกอบการอุตสาหกรรมในเขตอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ที่ได้ตอบแบบสอบถามกลับมาและมีความสมบูรณ์จำนวน 124 กิจการ นำมาวิเคราะห์และแจกแจงค่าพารามิเตอร์ทางสถิติ การทดสอบสมมติฐาน พร้อมออกรายงานโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มผู้ประกอบการที่ตอบแบบสำรวจกลับมามีความพึงพอใจในประโยชน์ที่ได้รับจากระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ อยู่ในระดับ “มาก” อีกทั้งผลการศึกษาในครั้งนี้ ได้สะท้อนถึงว่ากิจการส่วนใหญ่มีการรับรู้ข้อมูล และประโยชน์ของระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ อีกทั้งผลการศึกษายังได้จัดลำดับความต้องการ และข้อจำกัดของกิจการไว้ตามลำดับความสำคัญ

บัณฑิตวิทยาลัย

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

สาขาวิชาการจัดการวิสาหกิจสำหรับผู้บริหาร

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ปีการศึกษา 2553

NARONG AUMPHIN : THAILAND'S SHINDAN SYSTEM AND FEEDBACK
FROM SMALL AND MEDIUM ENTERPRISES. ADVISOR : MR. RUNGSUN
LERTNAISAT, 65 PP.

The independent study in topic "Thailand's Shindan System and Feedback from Small and Medium Enterprises" aimed at studying the origination and development of "The Shindan System" in Japan as the original as well as in Thailand that the system was transferred. The content also study about threat and need of Thai's Small and Medium Enterprises (SMEs), the perception of SMEs to the system and also their satisfaction.

This study is a quantitative study. The questionnaires were audited before sending to the industrial enterprises in Bangplee District, Samutprakan as the focus group. There were 124 questionnaires returned. The results were statistical analyzed by Statistical Package.

The results showed that the Shindan system was satisfied. The satisfaction scores were 3.7 from 5 that could be interpreted as "Good". Most entrepreneurs know about the benefit of the Shindan system. This study also showed us threat and need of Thai's Small and Medium Enterprises (SMEs) in the ranking order.

Graduate School

Student's Signature

Field of Study Executive Enterprise Management

Advisor's Signature

Academic Year 2010

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาอิสระในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาจาก อาจารย์รังสรรค์ เลิศในสัตย์ คณบดีคณะบริหารธุรกิจ ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ให้ความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะ ตลอดจนตรวจสอบแก้ไขในการศึกษา ครั้งนี้เป็น อย่างดี

ขอขอบคุณคณาจารย์สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น และคณาจารย์สมทบที่กรุณา ประสิทธิ์ประสาทความรู้ด้านบริหารธุรกิจ และถ่ายทอดวิชาการวินิจฉัยสถานประกอบการแก่ ข้าพเจ้า

ขอขอบคุณสถานประกอบการที่กรุณาให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลและตอบ แบบสอบถามจนทำให้การศึกษาอิสระในครั้งนี้สำเร็จลุล่วง

ขอขอบคุณบุคคลที่มีส่วนช่วยเหลือข้าพเจ้าทุกๆ ท่าน โดยเฉพาะ พ่อ แม่ และ ครูบาอาจารย์ทุกๆ ท่าน ที่ได้อบรมสั่งสอนข้าพเจ้าในระดับชั้นต่างๆ

ขอขอบคุณ เพื่อนๆ บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น ทุกๆ ท่านที่ให้ กำลังใจ จนกระทั่งการศึกษาอิสระในครั้งนี้สำเร็จด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ของการศึกษาอิสระฉบับนี้ขอมอบแด่บิดา มารดา ครูอาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณและผู้ที่เกี่ยวข้อง ที่ได้ให้การสนับสนุนข้าพเจ้าด้วยดีเสมอมา

ณรงค์ อำพันธ์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญรูป.....	ฎ
 บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
ขอบเขตของการศึกษา.....	4
กรอบแนวคิดการศึกษา.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
ระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการของประเทศญี่ปุ่น.....	8
ระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการของประเทศไทย.....	10
วิสัยทัศน์ (Vision).....	16
พันธกิจ (Mission).....	16
หลักการและวิธีการวินิจฉัยสถานประกอบการ.....	17
ปัญหาและข้อจำกัดของ SMEs ในภาพรวม.....	17
การรับรู้ของสถานประกอบการไทยต่อระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ และประโยชน์จากระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ.....	24
ความพึงพอใจของสถานประกอบการไทยที่ได้เข้าสู่ระบบการวินิจฉัยสถาน ประกอบการ.....	27

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	
ระเบียบการศึกษาและเครื่องมือในการศึกษา.....	29
สมมติฐานของการศึกษา.....	29
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	29
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	31
การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	32
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	33
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	33
4	
การวิเคราะห์และผลการศึกษา.....	34
ส่วนที่ 1 ข้อมูลด้านลักษณะโดยทั่วไปของกิจการที่ตอบแบบสอบถาม.....	34
ส่วนที่ 2 ข้อมูลต่างๆ ที่ผู้ศึกษาต้องการทราบจากการสำรวจและสอบถาม	
สถานประกอบการ.....	36
ส่วนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน.....	47
5	
สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	49
สรุปผลการศึกษา.....	49
สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน.....	50
อภิปรายผล.....	50
ข้อเสนอแนะ.....	50
ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป.....	51
บรรณานุกรม.....	52
ภาคผนวก.....	55
ภาคผนวก ก. แบบสอบถาม ระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการของไทย	
กับการสนองต่อความต้องการของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาด	
ย่อม (SMEs).....	56
ภาคผนวก ข. ระบบวินิจฉัยสถานประกอบการ (Shindan System)	
ประเทศญี่ปุ่น.....	61

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

หน้า

ประวัติผู้เขียนสารนิพนธ์.....	65
-------------------------------	----

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	ผลการตอบรับจากผู้รับบริการวินิจฉัย.....	28
2	ประชากรเป้าหมายในการศึกษา.....	30
3	จำนวนกิจการประเภทต่างๆ ที่ได้รับการตอบกลับจากการสำรวจ.....	30
4	จำนวนและร้อยละของกิจการที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประเภทกิจการ	35
5	จำนวนและร้อยละของกิจการที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประเภททุนจดทะเบียน.....	36
6	จำนวนและร้อยละของกิจการที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประเภทระดับการศึกษาของผู้บริหาร.....	36
7	จำนวนและร้อยละของกิจการที่เคยใช้บริการระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ.....	37
8	จำนวนและร้อยละของกิจการที่เคยได้ยินเกี่ยวกับระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ.....	37
9	จำนวนและร้อยละของกิจการที่รู้ว่าระบบวินิจฉัยสถานประกอบการมีต้นกำเนิดจากประเทศญี่ปุ่น.....	38
10	จำนวนและร้อยละของกิจการที่รู้ว่าระบบวินิจฉัยสถานประกอบการมีประโยชน์กับกิจการ.....	38
11	จำนวนและร้อยละของกิจการที่รู้ว่า มีหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนบริการวินิจฉัยสถานประกอบการ.....	39
12	จำนวนและร้อยละของกิจการที่เคยได้รับการอบรมเรื่องระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ.....	39
13	ระดับความต้องการของกิจการ.....	40
14	ระดับข้อจำกัดของกิจการ.....	44
15	ระดับความพึงพอใจจากการได้รับประโยชน์ระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ.....	46
16	One-Sample Statistics.....	47
17	One-Sample Test.....	48

สารบัญรูป

รูป		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	5
2	โครงการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตของ SMEs	14

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ หมายถึง การสำรวจวิเคราะห์การบริหารจัดการของสถานประกอบการโดยรวม เพื่อหาจุดที่เป็นประเด็นปัญหา ของการบริหารจัดการของสถานประกอบการ พร้อมกับหาวิธีแก้ไขปัญหานั้นเบื้องต้น และปรับปรุงการบริหารจัดการของสถานประกอบการให้ดียิ่งขึ้น เป็นระบบที่มีต้นกำเนิดจากในประเทศญี่ปุ่น มีชื่อเรียกเป็นภาษาญี่ปุ่นว่า Shindan ซึ่งนิยมออกเสียงในไทยทับสำเนียงญี่ปุ่นว่า “ชินดัง” ระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการนี้อาจมีชื่อเรียกในภาษาอังกฤษ แตกต่างกันไป เช่น Factory Diagnosis ทาเคชิ คาราสาวา (Takeshi, Kanazawa. 2009) Small and Medium Enterprise Management Consultants System เคนอิชิ โอโนะ (Kenichi, Ohno. 2009) เป็นต้น

ประเทศไทยโดยกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม ได้นำระบบวินิจฉัยสถานประกอบการมาใช้ตั้งแต่ปี 2542 เพื่อให้การสนับสนุนการเติบโตของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ดำเนินการในรูปของโครงการวินิจฉัยสถานประกอบการ (Shindan) ภายใต้แผนปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม มีระยะเวลาดำเนินการ 4 ปี (2542-2546) โดยมีสมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น) และสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติเป็นหน่วยร่วมดำเนินงานโครงการฯ นี้มีวัตถุประสงค์หลัก คือ การสร้างนักวินิจฉัยสถานประกอบการ หรือ “หมอโรงงาน” เข้าไปทำการสำรวจ วิเคราะห์สภาพการบริหารจัดการต่างๆ ของโรงงาน เพื่อช่วยเหลือให้ภาคอุตสาหกรรม ได้ทราบถึงสภาพและศักยภาพของตนเองในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการผลิต การจัดการ การตลาด การบริหารการเงิน และการบริหารแรงงาน เพื่อให้สถานประกอบการสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตัวเอง หรือขอใช้บริการความช่วยเหลือผ่านโครงการต่างๆ ของรัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากการที่ได้ดำเนินโครงการที่ผ่านมาได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีจากสถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการฯ มีการผลิตนักวินิจฉัยวิชาชีพเป็นจำนวนรวมแล้วกว่า 400 คน เข้าไปช่วยวินิจฉัยและให้คำแนะนำแก่สถานประกอบการเป็นจำนวนทั้งสิ้นมากกว่า 1,000 โรงงาน รวมทั้งได้มีการสร้างดัชนีวัดสถานภาพและศักยภาพอุตสาหกรรม เพื่อให้เป็นข้อมูลอ้างอิงหรือเปรียบเทียบสำหรับสถานประกอบการ ซึ่งขณะนี้ได้มีการจัดทำดัชนี ขึ้นมาทั้งสิ้น 49 ตัว เพื่อบ่งบอกความสามารถของสถานประกอบการกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการในประเทศไทย ได้แก่

1. กิจกรรมการสร้างนักวินิจฉัยและให้คำปรึกษาแนะนำสถานประกอบการ

เพื่อสร้างบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านการผลิต การจัดการ การเงิน การตลาด แรงงาน ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ เพื่อสามารถทำการวินิจฉัยประเมินสถานภาพและ

ศักยภาพของสถานประกอบการ ตลอดจนสามารถเป็นนักวินิจฉัยสถานประกอบการระดับวิชาชีพ

2. การสร้างระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ และควบคุมกำกับดูแลจรรยาบรรณนักวินิจฉัย

ระบบวินิจฉัยสถานประกอบการได้จัดทำขึ้นเพื่อสนับสนุนแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ตามมาตรา 37 ของพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543 โดยเฉพาะการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการผลิต การบริหารงานบุคคล การเงิน การตลาด ตลอดจนการจัดการเชิงประยุกต์อื่นที่เกี่ยวข้อง

3. การสร้างดัชนีวัดสถานภาพและศักยภาพของอุตสาหกรรม

เพื่อใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงหรือเปรียบเทียบสำหรับสถานประกอบการ ทั้งในแง่ต้นทุนการเงิน การดำเนินการโดยได้จัดทำดัชนีวัดของอุตสาหกรรมทั้งสิ้น 13 สาขา

4. กิจกรรมการให้บริการวินิจฉัยและให้คำปรึกษาแนะนำแก่สถานประกอบการ

เพื่อทราบสถานภาพ ศักยภาพ และปัญหาของผู้ประกอบการในกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ซึ่งเป็นรากฐานของอุตสาหกรรมที่สร้างมูลค่าเพิ่มสำคัญแก่ระบบเศรษฐกิจของประเทศ

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 เป็นต้นมา มีการฝึกอบรมสร้างนักวินิจฉัยวิชาชีพไปแล้วมากกว่า 400 คน ทาเคชิ คาราสาวา (Takeshi, Kanazawa. 2009) และนักวินิจฉัยเหล่านี้ได้มีส่วนเข้าไปตรวจสอบสุขภาพของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และสะท้อนปัญหาพร้อมทั้งให้คำแนะนำไปแล้วมากกว่า 1,000 โรงงาน ซึ่งนักวินิจฉัยนี้ แรกเริ่มกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมใช้คำเรียกว่า “หมอโรงงาน” ในเวลาต่อมานิยมเรียกทับศัพท์แบบญี่ปุ่นว่า ชินดังชิ (Shindanshi)

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือ SMEs เป็นวิสาหกิจที่มีความเหมาะสม มีความคล่องตัวในการปรับสภาพให้เข้ากับสถานการณ์ทั่วไปของประเทศ อีกทั้งยังเป็นวิสาหกิจที่ใช้เงินทุนในจำนวนที่ต่ำกว่าวิสาหกิจขนาดใหญ่ และยังช่วยรองรับแรงงานจากภาคเกษตรกรรมเมื่อหมดฤดูการเพาะปลูก รวมถึงเป็นแหล่งที่สามารถรองรับแรงงานที่เข้ามาใหม่เป็นการป้องกันการอพยพของแรงงานเข้ามาหางานทำในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ซึ่งช่วยกระจายการกระจุกตัวของโรงงานกิจการวิสาหกิจในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑลไปสู่ภูมิภาค ก่อให้เกิดการพัฒนาความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจทั้งในส่วนภูมิภาคและของประเทศอย่างยั่งยืนต่อไป

จากการรายงานของธนาคารกรุงเทพ ระบุว่าในปี 2541 วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprises : SMEs) ซึ่งประกอบด้วย กิจการการผลิต การค้า และธุรกิจบริการ มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 311,518 ราย คิดเป็นสัดส่วน 92% ของวิสาหกิจทั้งหมดในประเทศในจำนวนนี้เป็นวิสาหกิจประเภทการค้า (ค้าส่ง ค้าปลีก ภัตตาคารและโรงแรม) มากที่สุด 134,171 ราย คิดเป็น 43% รองลงมาเป็นภาคการผลิต จำนวน 90,122 ราย คิดเป็น

82.9% และการบริการ จำนวน 87,225 ราย คิดเป็น 28.7% กล่าวโดยสรุป SMEs มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ คือ

1. ช่วยการสร้างงาน
2. สร้างมูลค่าเพิ่ม
3. สร้างเงินตราต่างประเทศ
4. ช่วยประหยัดเงินตราต่างประเทศ โดยการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าจากต่างประเทศ

5. เป็นจุดเริ่มต้นในการลงทุน และสร้างเสริมประสบการณ์
6. ช่วยเชื่อมโยงกับกิจกรรมขนาดใหญ่ และภาคการผลิตอื่นๆ เช่น ภาคเกษตรกรรม
7. เป็นแหล่งพัฒนาทักษะฝีมือ

ปัญหาและข้อจำกัดของ SMEs ในภาพรวม

1. ปัญหาด้านการตลาด
2. ขาดแคลนเงินทุน
3. ปัญหาด้านแรงงาน
4. ปัญหาข้อจำกัดด้านเทคโนโลยีการผลิต
5. ข้อจำกัดด้านการจัดการ
6. ปัญหาการเข้าถึงบริการการส่งเสริมของรัฐ
7. ปัญหาข้อจำกัดด้านบริการส่งเสริมพัฒนา
8. ปัญหาข้อจำกัดในการรับรู้ข่าวสารข้อมูล

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาประวัติความเป็นมารวมทั้งพัฒนาการของระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการในประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของระบบ
2. ศึกษาประวัติความเป็นมาของระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการในประเทศไทย
3. ศึกษาถึงปัญหาและความต้องการของสถานประกอบการไทย
4. ศึกษาถึงการรับรู้ของสถานประกอบการไทยต่อระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ และการได้ประโยชน์จากระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ
5. ศึกษาถึงความพึงพอใจของสถานประกอบการไทยที่มีต่อระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ

การศึกษาครั้งนี้ดำเนินการสำรวจความคิดเห็นเฉพาะในอุตสาหกรรมซึ่งแบ่งประเภทของกิจการเป็น 9 ประเภท ได้แก่

1. อาหารและอุตสาหกรรมเกษตร
2. เสื้อผ้า สิ่งทอ และเครื่องหนัง

3. งานไม้ กระดาษ และสิ่งพิมพ์
4. โลหะและแม่พิมพ์
5. เคมีภัณฑ์ ยา สี และเครื่องสำอาง
6. ยางและพลาสติก
7. คอนกรีต แก้ว และเซรามิค
8. เครื่องใช้ไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์
9. ยานยนต์ และอะไหล่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้รู้วาระระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการคืออะไร มีกำเนิดมาอย่างไร และเข้ามาสู่ประเทศไทยได้อย่างไร
2. ได้รู้ปัญหาต่างๆ ของสถานประกอบการขนาดกลางและย่อมของประเทศไทย
3. ได้รู้ว่า สถานประกอบการขนาดกลางและย่อมของไทย มีการรับรู้และเข้าใจประโยชน์ของระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ
4. ได้รู้ประเด็นปัญหาในการเข้าสู่ระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ เพื่อนำไปปรับปรุงใช้ในอนาคตมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการศึกษา

1. ศึกษา รวบรวม และเรียบเรียงข้อมูลจากงานเขียนและผลงานวิจัยเกี่ยวกับระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการที่มีการตีพิมพ์เป็นเอกสาร
2. รวบรวมข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของสถานประกอบการ ตรวจสอบความครบถ้วน แล้วนำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (Statistical Package)

กรอบแนวคิดการศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1. ประเภทของสถานประกอบการ
 - 1.1 สถานประกอบการที่ได้เข้าสู่ระบบการวินิจฉัย
 - 1.2 สถานประกอบการที่ไม่เคยเข้าสู่ระบบการวินิจฉัย
 - 1.3 สถานประกอบการแยกตามประเภทของกิจการ
2. การรับรู้ระบบการวินิจฉัย
 - 2.1 การรับรู้ระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ

2.2 การรับรู้ประโยชน์ของระบบการวินิจฉัยฯ

3. ปัญหาและความต้องการ

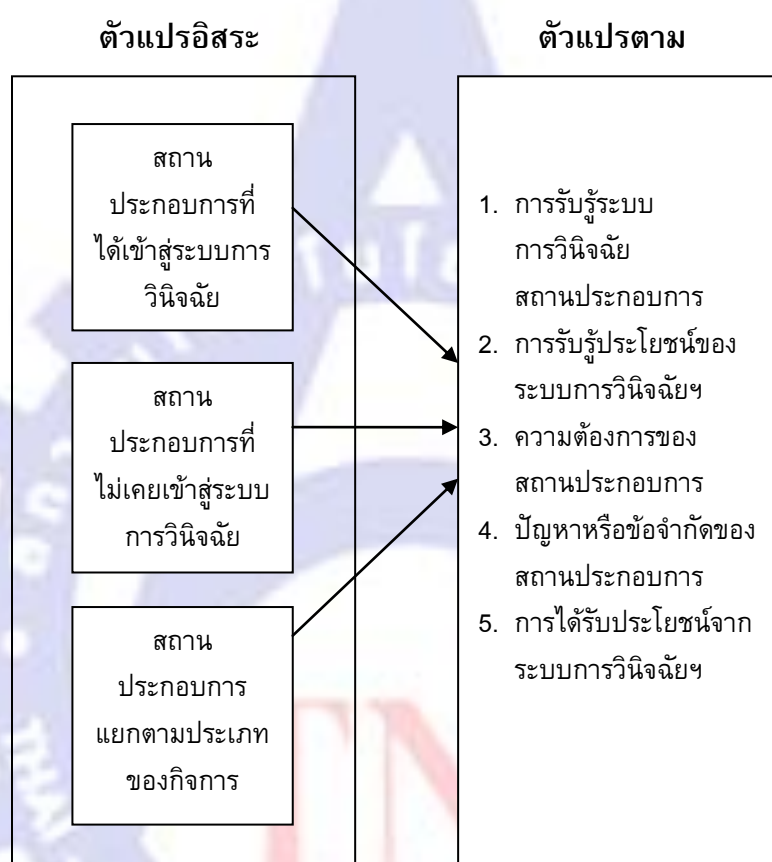
3.1 ความต้องการของสถานประกอบการ

3.2 ปัญหาหรือข้อจำกัดของสถานประกอบการ

3.3 การได้รับประโยชน์จากระบบการวินิจฉัยฯ

ตัวแปรตาม ได้แก่

ความพึงพอใจต่อการได้รับประโยชน์จากระบบการวินิจฉัยของสถานประกอบการ

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **สถานประกอบการ** มาจากภาษาอังกฤษ คือ Small and Medium Enterprises หรือ SMEs แปลเป็นภาษาไทยว่า "วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม" สำหรับความหมายของวิสาหกิจ (Enterprises) ครอบคลุมกิจการ 3 ประเภทใหญ่ๆ ได้แก่

1.1 กิจกรรมการผลิต (Production Sector) ครอบคลุมการผลิตในภาคเกษตรกรรม (Agricultural Processing) โดยเฉพาะกิจการแปรรูปทางการเกษตร ภาคอุตสาหกรรม (Manufacturing) และเหมืองแร่ (Mining)

1.2 กิจการการค้า (Trading Sector) ครอบคลุมการค้าส่ง (Wholesale) และการค้าปลีก (Retail) รวมทั้งการนำเข้าส่งออก

1.3 กิจการบริการ (Service Sector) เป็นกิจการที่สนับสนุนการผลิต การค้า และการบริโภค การอำนวยความสะดวกต่อการผลิต การค้า และการบริโภค

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาไปที่กิจการผลิต ซึ่งครอบคลุมในอุตสาหกรรม 8 ประเภท ได้แก่ อาหารและอุตสาหกรรมเกษตร เสื้อผ้า สิ่งทอ และเครื่องหนัง งานไม้ กระดาษ และสิ่งพิมพ์ โลหะและแม่พิมพ์ เคมีภัณฑ์ ยา สี และเครื่องสำอาง ยาง และพลาสติก คอนกรีต แก้ว และเซรามิก เครื่องใช้ไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์ ยานยนต์และอะไหล่ เป็นต้น

2. สถานประกอบการที่ได้เข้าสู่ระบบการวินิจฉัย หมายถึง วิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม ทั้งกิจการการผลิต หรือธุรกิจการค้าและบริการที่เคยใช้บริการระบบการวินิจฉัย สถานประกอบการตั้งแต่ 1 ครั้งขึ้นไป

3. สถานประกอบการที่ไม่เคยเข้าสู่ระบบการวินิจฉัย หมายถึง วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ทั้งกิจการการผลิต หรือธุรกิจการค้าและบริการยังไม่ได้เคยได้รับการบริการ วินิจฉัยสถานประกอบการจากหน่วยงานใดๆ เลย

4. สถานประกอบการแยกตามประเภทของกิจการ หมายถึง วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ที่ถูกจำแนกประเภทของกิจการตามลักษณะการดำเนินกิจกรรมเพื่อความอยู่รอดของกิจการ เป็น 2 ประเภท ได้แก่ อุตสาหกรรมการผลิต และธุรกิจการค้าและบริการ

5. การรับรู้ระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ หมายถึง การที่สถานประกอบการหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานประกอบการเคยได้ยินหรือรับทราบเกี่ยวกับระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการไม่ว่าจะด้วยสื่อใดๆ ก็ตาม ในการรับทราบนี้จะหมายถึงประโยชน์ของระบบ ต้นกำเนิด หน่วยงานที่ให้การสนับสนุน และการเปิดให้มีการอบรม เป็นต้น

6. การรับรู้ประโยชน์ของระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ หมายถึง การรับรู้วัตถุประสงค์ของการวินิจฉัยสถานประกอบการว่าเป็นการสำรวจวิเคราะห์การบริหารจัดการของสถานประกอบการโดยรวม เพื่อหาจุดที่เป็นประเด็นปัญหา ของการบริหารจัดการของสถานประกอบการ พร้อมกับหาวิธีแก้ไขปัญหานั้นเบื้องต้น และปรับปรุงการบริหารจัดการของสถานประกอบการให้ดียิ่งขึ้น

7. ความต้องการของสถานประกอบการ หมายถึง การต้องการความช่วยเหลือสนับสนุนในด้านต่างๆ จากรัฐบาล ความต้องการที่กิจการอยากได้เพื่อเป็นประโยชน์กับการ

เจริญเติบโตของกิจการ ความต้องการเงินทุนและแหล่งทุน รวมถึงความต้องการรับบริการ
วินิจฉัยสถานประกอบการ

8. ปัญหาหรือข้อจำกัดของสถานประกอบการ หมายถึง สิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการ
ดำเนินธุรกิจของกิจการ หากปัญหาหรือข้อจำกัดเหล่านี้น้อยลง หรือหมดไป จะทำให้การ
ดำเนินการของกิจการเป็นไปได้ด้วยความคล่องตัว

9. การได้รับประโยชน์จากระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ หมายถึง สิ่ง
ที่สถานประกอบการจะได้รับ หรือได้รับเมื่อเข้าสู่ระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ ในรูปของ
การมองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นในกิจการ การจัดการกับปัญหาต่างๆ และหากสถานประกอบการ
ได้รับประโยชน์จากระบบวินิจฉัยสถานประกอบการเป็นไปตามความคาดหวัง จะสะท้อนออกมา
ในรูปของความพึงพอใจกับการให้บริการวินิจฉัยสถานประกอบการโดยภาพรวม

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาสารนิพนธ์เรื่อง “ระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการของไทย กับ การสนองต่อความต้องการของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)” ผู้ศึกษาได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการประกอบการศึกษาครั้งนี้ ดังนี้

1. ประวัติความเป็นมา รวมทั้งพัฒนาการของระบบวินิจฉัยสถานประกอบการในประเทศไทย ซึ่งเป็นแม่แบบของระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการในประเทศไทย
2. ประวัติความเป็นมาของระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการในประเทศไทย
3. ปัญหาและความต้องการของสถานประกอบการไทย
4. การรับรู้ของสถานประกอบการไทยต่อระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ และประโยชน์จากระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ
5. ความพึงพอใจของสถานประกอบการไทยที่ได้เข้าสู่ระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ

ระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการของประเทศญี่ปุ่น

เคนอิจิ โอโนะ (Kenichi, Ohno. 2009) ศาสตราจารย์ด้านเศรษฐศาสตร์ของ GRIPS (National Graduate Institute for Policy Studies) หรือสถาบันศึกษานโยบายแห่งชาติ ประเทศญี่ปุ่น และมีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการวิจัยของ VDF (Vietnam Development Forum, Hanoi) ได้กล่าวถึง ระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการของประเทศญี่ปุ่นไว้ดังนี้

ช่วงปลายทศวรรษ 1940 ทันทีที่สิ้นสุดจากสงครามโลกครั้งที่ 2 ญี่ปุ่นต้องเผชิญกับความสูญสิ้นทั้งชีวิต ทรัพย์สิน การขาดแคลนอาหาร อดอยาก ขาดแคลนเครื่องสาธารณูปโภค เกิดภาวะเงินเฟ้ออย่างรุนแรง รัฐบาลในขณะนั้นจึงได้วางกลยุทธ์ในการฟื้นฟูและพัฒนาสภาพเศรษฐกิจของประเทศด้วยการใช้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือ SMEs เป็นเพียงจักรสำคัญ โดยรัฐบาลได้มีการรวบรวมและจัดระบบให้ผู้เชี่ยวชาญที่มากด้วยความรู้และประสบการณ์ได้ลงไปช่วย SMEs กระแทกปัญหาและเอาชนะอุปสรรคต่างๆ ที่ประสบอยู่ในขณะนั้น

ในปี 1948 รัฐบาลญี่ปุ่นได้จัดตั้งหน่วยงานเพื่อวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (Small and Medium Enterprise Agency) ทำหน้าที่รับผิดชอบนโยบายหลัก 3 ด้าน คือ ด้านการเงิน (Finance) ด้านการวางระบบและการจัดการองค์กร (Organization) และด้านการวินิจฉัยสถานประกอบการ (Enterprise Diagnosis) มีการจัดทำคู่มือการวินิจฉัยสถาน

ประกอบการขึ้นพื้นฐาน (Manuals for Basic SME Diagnosis) อีกทั้งมีการสรรหาและคัดเลือกที่ปรึกษามืออาชีพ (Professional Consultant) ในก้าวแรกของการดำเนินการเพื่อสนับสนุน SMEs ดังกล่าว หน้าที่หลักของคณะที่ปรึกษามืออาชีพในช่วงเวลานั้นคือการเผยแพร่มาตรการด้านการสนับสนุนด้านการเงินและแหล่งทุนของรัฐบาลให้กับ SMEs ต่างๆ ได้รับทราบ อีกทั้งมีหน้าที่ช่วยให้ SMEs สามารถใช้ประโยชน์จากมาตรการดังกล่าวอย่างมีประสิทธิภาพ และนี่จึงเป็นที่มาว่า SMEs ของญี่ปุ่นสามารถรอดพ้นจากวิกฤตสังครามและเติบโตคู่กับเศรษฐกิจของญี่ปุ่นนับแต่นั้นเป็นต้นมา

ในปี 1952 รัฐมนตรีกระทรวงการค้าและอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ (MITI) เริ่มต้นให้การรับรองอย่างเป็นทางการสำหรับที่ปรึกษาอาชีพที่ได้ทำหน้าที่ช่วยเหลือ SMEs จนเห็นผลอย่างดีเยี่ยม อีกทั้งยังได้ทำงานเชิงรุกในการระดมกำลังที่ปรึกษาเหล่านั้นเข้ามามีบทบาทมากยิ่งขึ้นโดยการออกนโยบายการส่งเสริม SMEs (SMEs Promotion Policies) มีการจัดตั้งระเบียบการให้คำรับรองเป็นนักวินิจฉัยสถานประกอบการ (The Shindanshi Certification Scheme) ด้วยใบประกาศนียบัตรรับรองจากรัฐบาลและมีหมายเลขทะเบียนประจำตัว และจะได้รับการบรรจุแต่งตั้งเป็นพนักงานของรัฐ ภายใต้การกำกับดูแลโดยรัฐบาลญี่ปุ่น

ในเดือนตุลาคม ปี 1954 ได้มีการรวมตัวกันจัดตั้งสมาคมนักวินิจฉัยสถานประกอบการของญี่ปุ่น มีชื่อเรียกภาษาอังกฤษว่า The Japan Small and Medium Enterprise Management Consultants Association (J-SMECA) ซึ่งมีฐานะเป็นสมาคมของนักวินิจฉัยวิชาชีพทั่วประเทศ มีสำนักงานใหญ่อยู่ที่โตเกียว และมีสำนักงานสาขาอยู่ในสำนักงานรัฐบาลของแต่ละจังหวัด ปัจจุบันมีทั้งสิ้น 47 สาขา โดย J-SMECA ดำเนินงานด้วยวิสัยทัศน์หลัก คือ ต้องการเผยแพร่ระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการให้ครอบคลุมทั่วทั้งประเทศ พัฒนาคุณภาพของนักวินิจฉัย กำกับดูแลการสำรวจและวิจัย อีกทั้งให้การสนองตอบหรือมีปฏิสัมพันธ์ต่อสถาบันหรือหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวินิจฉัยสถานประกอบการทั้งในประเทศ และต่างประเทศ ซึ่งการดำเนินงานของสมาคมได้มีการเติบโตขึ้นเป็นลำดับ มีการให้ความสนใจและมีความคาดหวังกับบทบาทและหน้าที่ของนักวินิจฉัยสถานประกอบการมากขึ้นเรื่อยๆ กรอบงานวินิจฉัยสถานประกอบการได้เพิ่มขึ้นจากการให้การสนับสนุนการเริ่มต้นธุรกิจ และการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต ครอบคลุมมายังการรี-เอนจิเนียริงองค์กร รวมทั้งการประเมินค่าความน่าเชื่อถือของกิจการ และด้วยกรอบงานของนักวินิจฉัยสถานประกอบการที่กว้างมากขึ้น ทำให้ J-SMECA มีบทบาทและความรับผิดชอบเพิ่มขึ้นครอบคลุมใน 3 ประเด็นหลัก ได้แก่

1. การกำหนดหลักสูตรการฝึกอบรมนักวินิจฉัย
2. กำหนดเนื้อหาของการสอบเพื่อเป็นนักวินิจฉัย และบังคับใช้
3. ขึ้นทะเบียนรับรองการเป็นนักวินิจฉัย พร้อมทั้งการต่ออายุใบรับรอง

ในปี 2008 มีจำนวนนักวินิจฉัยสถานประกอบการที่ได้รับการขึ้นทะเบียนในประเทศญี่ปุ่นทั้งสิ้น 18,682 คน

ระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการของประเทศไทย

ภายหลังวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 ส่งผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจ ทั้งภาคธุรกิจ ภาคการผลิต ก่อให้เกิดปัญหาว่างงาน ภาคการผลิตซึ่งเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของประเทศ ได้รับผลกระทบทั้งจากความถดถอยของเศรษฐกิจในประเทศและความผันผวนของเศรษฐกิจในภูมิภาค

ด้วยเหตุนี้กระทรวงอุตสาหกรรม จึงได้จัดตั้งโครงการพัฒนาระบบวินิจฉัยสถานประกอบการขึ้นภายใต้การดูแลของสำนักพัฒนาอุตสาหกรรมสนับสนุน กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม ร่วมกับสมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น) เร่งให้ความช่วยเหลือสถานประกอบการ โดยเฉพาะวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ตามแผนปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมของประเทศ (IRP) ให้มีความเข้มแข็งเพียงพอที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้แผนปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมจะเกิดผลสัมฤทธิ์ได้อย่างจริงจัง และรวดเร็ว นั้นจำเป็นต้องมีข้อมูลจากการวินิจฉัย การจัดกลุ่มสถานประกอบการตามสภาพการณ์ที่แท้จริง เพื่อให้เกิดภาพที่ชัดเจนสำหรับการเร่งจัดมาตรการสนับสนุน

จากความร่วมมือของหลายหน่วยงาน ได้แก่ สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น) สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ และบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม ได้ร่วมกันจัดตั้งโครงการ "พัฒนาระบบวินิจฉัยและให้คำปรึกษาแนะนำสถานประกอบการ" ในปี พ.ศ. 2542 ระยะแรกช่วงระหว่างเดือนกรกฎาคม ถึงเดือนธันวาคม โครงการฯ ได้จัดฝึกอบรมนักวินิจฉัยสถานประกอบการ ระดับต้นประมาณ 200 คน และระดับกลางประมาณ 100 คน โดยคัดเลือกบุคคลที่เหมาะสมมาฝึกภาคปฏิบัติ ให้นักวินิจฉัยที่ฝึกอบรมครบหลักสูตรจำนวน 28 คน ให้ความช่วยเหลือแก่ SMEs ในประเทศ ซึ่งโครงการนี้อยู่ภายใต้แผนปรับโครงสร้างอุตสาหกรรม โดยได้รับความช่วยเหลือด้านงบประมาณจากประเทศญี่ปุ่นด้วยเงินกู้มีอาชาวา และส่งผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นนักวินิจฉัยวิชาชีพเข้ามาช่วยเป็นที่ปรึกษาในการ สร้างระบบวินิจฉัย และให้คำปรึกษาแนะนำสถานประกอบการ สร้างนักวินิจฉัยสถานประกอบการ และดำเนินการวินิจฉัยตลอดจนให้คำปรึกษาแนะนำสถานประกอบการ จนสามารถรองรับมาตรการส่งเสริมจากภาครัฐ ทั้งด้านวิชาการและการเงินอย่างเป็นรูปธรรม

โครงการนี้มีวัตถุประสงค์หลักคือ การสร้างนักวินิจฉัยสถานประกอบการ หรือ “หมอโรงงาน” เข้าไปทำการสำรวจ วิเคราะห์สภาพการบริหารจัดการต่างๆ ของโรงงาน เพื่อช่วยเหลือให้ภาคอุตสาหกรรม ได้ทราบถึงสภาพและศักยภาพของตนเองในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการผลิต การจัดการ การตลาด การบริหารการเงิน และการบริหารแรงงาน เพื่อให้สถานประกอบการสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตัวเอง หรือขอใช้บริการความช่วยเหลือผ่านโครงการต่างๆ ของรัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากการที่ได้ดำเนินโครงการที่ผ่านมา พบว่า ได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีจากสถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการฯ มีการผลิตนักวินิจฉัยวิชาชีพเป็นจำนวนรวมแล้วกว่า 400 คน และเข้าไปช่วยวินิจฉัยและให้คำแนะนำแก่สถาน

ประกอบการเป็นจำนวนทั้งสิ้นมากกว่า 1,000 โรงงาน รวมทั้งได้มีการสร้างดัชนีวัดสถานภาพ และศักยภาพอุตสาหกรรม เพื่อให้เป็นข้อมูลอ้างอิงหรือเปรียบเทียบสำหรับสถานประกอบการ ซึ่งขณะนี้ได้มีการจัดทำดัชนี ขึ้นมาทั้งสิ้น 49 ตัว เพื่อบ่งบอกความสามารถของสถานประกอบการ

กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ ในประเทศไทย ได้แก่

1. กิจกรรมการสร้างนักวินิจฉัยและให้คำปรึกษาแนะนำสถานประกอบการ

เพื่อสร้างบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถด้านการผลิต การจัดการ การเงิน การตลาด แรงงาน ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ เพื่อสามารถทำการวินิจฉัยประเมินสถานภาพและ ศักยภาพของสถานประกอบการ ตลอดจนจนสามารถเป็นนักวินิจฉัยสถานประกอบการระดับ วิชาชีพ

2. การสร้างระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ และควบคุมกำกับดูแลจรรยาบรรณ นักวินิจฉัย

ระบบวินิจฉัยสถานประกอบการได้จัดทำขึ้นเพื่อสนับสนุนแผนปฏิบัติการส่งเสริม วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ตามมาตรา 37 ของพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาด กลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543 โดยเฉพาะการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการผลิต การบริหารงานบุคคล การเงิน การตลาด ตลอดจนการจัดการเชิงประยุกต์อื่นที่เกี่ยวข้อง

3. การสร้างดัชนีวัดสถานภาพและศักยภาพของอุตสาหกรรม

เพื่อใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงหรือเปรียบเทียบสำหรับสถานประกอบการ ทั้งในแง่ต้นทุน การเงิน การดำเนินการโดยได้จัดทำดัชนีวัดของอุตสาหกรรมทั้งสิ้น 13 สาขา

4. กิจกรรมการให้บริการวินิจฉัยและให้คำปรึกษาแนะนำแก่สถานประกอบการ

เพื่อทราบสถานภาพ ศักยภาพ และปัญหาของผู้ประกอบการในกลุ่มวิสาหกิจขนาด กลางและขนาดย่อม (SMEs) ซึ่งเป็นรากฐานของอุตสาหกรรมที่สร้างมูลค่าเพิ่มสำคัญแก่ระบบ เศรษฐกิจของประเทศ

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 เป็นต้นมา มีการฝึกอบรมสร้างนักวินิจฉัยวิชาชีพไปแล้ว มากกว่า 400 คน ทาเคชิ คาราชาวา (Takeshi, Kanazawa. 2009) และนักวินิจฉัยเหล่านี้ได้มี ส่วนเข้าไปตรวจสอบสภาพของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) และสะท้อนปัญหา พร้อมทั้งให้คำแนะนำไปแล้วมากกว่า 1,000 โรงงาน ซึ่งนักวินิจฉัยนี้ แรกเริ่มกรมส่งเสริม อุตสาหกรรมใช้คำเรียกว่า “หมอโรงงาน” ในเวลาต่อมานิยมเรียกทับศัพท์แบบญี่ปุ่นว่า ชินดังชิ (Shindanshi)

จรรยาบรรณของนักวินิจฉัยสถานประกอบการเพื่อดำรงไว้ซึ่งผลประโยชน์ที่ ผู้ประกอบการจะได้รับจากการวินิจฉัยและให้คำปรึกษาแนะนำ ได้แก่

ข้อ 1 ข้อบังคับนี้มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อกำหนดข้อความที่จำเป็นสำหรับนักวิจิตร และให้คำปรึกษาแนะนำ ให้รวมถึงนักวิจิตรและให้คำปรึกษาแนะนำ (สำรอง) ซึ่งต่อไปจะเรียกย่อๆ ว่า "นักวิจิตร"

ข้อ 2 นักวิจิตรต้องยึดและปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด นักวิจิตรเห็นว่าเป็นเรื่องที่ไม่ได้เขียนไว้ในข้อบังคับฉบับนี้ก็ตาม ควรสำนึกได้ด้วยตนเองว่าจริยธรรม (จรรยาบรรณ) แห่งวิชาชีพควรเป็นอย่างไร ดังนั้นต้องปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของข้อบังคับฉบับนี้ที่ต้องการรักษาไว้ซึ่ง สามัญสำนึกและเกียรติยศชื่อเสียงของนักวิจิตร สถานประกอบการ SMEs

ข้อ 3 นักวิจิตรเมื่อได้รับการร้องขอความร่วมมือเกี่ยวกับงานวิจิตรและให้คำปรึกษาแนะนำจากรัฐ องค์กรบริหารส่วนจังหวัด ไม่ปฏิเสธการให้ความร่วมมือได้ ทั้งนี้เว้นแต่จะมีเหตุผลเพียงพอ

ข้อ 4 นักวิจิตรต้องปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถของความรู้ ประสบการณ์ที่ได้สั่งสมมา และด้วยบุคลิกภาพที่งดงาม นอกจากนี้ต้องรักษาเกียรติยศศักดิ์ศรีของนักวิจิตรไว้ โดยจะกระทำการใดๆ ที่มีลักษณะตรงกันข้ามกับความซื่อสัตย์ไม่ได้เด็ดขาด

ข้อ 5 นักวิจิตรต้องมีจิตสำนึกถึงความสำคัญในหน้าที่ต่อสาธารณะชน และต้องดำเนินการพัฒนาเทคนิควิธีการในแขนงสาขาที่ตนชำนาญอยู่เป็นประจำ ทำงานอย่างแข็งขัน และทำหน้าที่อย่างจริงจัง

ข้อ 6 นักวิจิตรต้องไม่กระทำการใดๆ ที่ทำให้ฐานันดรศักดิ์ของนักวิจิตร มัวหมอง และ/หรือ ต้องไม่กระทำการโฆษณาให้ข่าวที่ทำให้ภาพพจน์เสียหาย

ข้อ 7 นักวิจิตรต้องไม่เผยแพร่ความลับหรือข้อมูลที่ได้รับรู้มาเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่แก่ผู้อื่นและ/ หรือนำไปใช้เองโดยเด็ดขาด

ข้อ 8 นักวิจิตรต้องดำเนินการวิจิตรและให้คำปรึกษาแนะนำด้วยความระมัดระวัง พินิจพิเคราะห์อย่างถูกต้องเหมาะสมอยู่เสมอ ทำการวิจิตรทุกขั้นตอนด้วยความเป็นอิสระของตนเอง จะกระทำการใดๆ ตามคำขอหรือสิ่งล่อใจจากผู้ประกอบการและ/หรือกระทำการใดๆ เพื่อเอาอกเอาใจบุคคลใดบุคคลหนึ่งไม่ได้

ข้อ 9 นักวิจิตรต้องไม่แนะนำสถานประกอบการที่มาขอรับการวิจิตรและให้คำปรึกษา แนะนำ ให้กระทำการใดๆ อันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายและศีลธรรมอันดีของสังคมโดยเด็ดขาด

ข้อ 10 นักวิจิตรเพื่อรักษาไว้ซึ่งความไว้วางใจต่อลูกค้า จึงต้องปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และปฏิบัติงานตามสัญญาที่ทำไว้กับลูกค้าอย่างเคร่งครัด นอกจากนี้ต้องระมัดระวังอย่าให้ความขัดแย้งเกิดขึ้นโดยเด็ดขาด

ข้อ 11 นักวิจิตรจะรับงานวิจิตรในคราวเดียวกันจาก 2 บริษัทที่ปรากฏอย่างชัดแจ้งว่าเป็นกิจการประเภทเดียวกันและมีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกันไม่ได้

ข้อ 12 นักวิจิณฉัยจะใชัตำแหน่งหน้าทึ่ของตนเองปฏิบัติการใด ๆ ตอผู้ประกอบการที่มาขอรับการวิจิณฉัย เพื่อแสวงหาผลประโยชนั้แกตนเอง และ/หรือแกบุคคลที่ 3 ไม่ได้เด็ดขาด

ข้อ 13 นักวิจิณฉัยจะกระทำการใด ๆ อันเป็นการละเมิดภาระหน้าทึ่ของผู้มีอำนาจหน้าทึ่ตามกฎหมายซึ่งวิชาชีพอื่น ๆ ไม่ได้

ข้อ 14 นักวิจิณฉัยจะทำให้ชื่อเสียงของนักวิจิณฉัยอื่นเสื่อมเสียชื่อเสียงและเกียรติยศมัวหมองไม่ได้

กรณีทีปฏิบัติหน้าทึ่ร่วมกันต้องกระทำโดยแบ่งหน้าทึ่รับผิดชอบบนพื้นฐานของการให้ความร่วมมือและให้เกียรติซึ่งกันและกัน

ข้อ 15 นักวิจิณฉัยจะกระทำการแทรกแซงการวิจิณฉัย ให้คำปรึกษาแนะนำแกลูกค้าของนักวิจิณฉัยอื่น ๆ และการกระทำอันเป็นการละเมิดหรือก้าวกายนักวิจิณฉัย และหน้าทึ่ของนักวิจิณฉัยอื่นไม่ได้

ข้อ 16 นักวิจิณฉัยจะให้บุคคลอื่นปฏิบัติหน้าทึ่วิจิณฉัยและให้คำปรึกษาแนะนำสถานประกอบการแทนตนเองไม่ได้

ข้อ 17 นักวิจิณฉัยต้องควบคุมดูแลูกจ้างของตนเอง ให้ปฏิบัติหน้าทึ่อย่างถูกต้องเหมาะสม และต้องชี้แนะให้ลูกจ้างรักษาและปฏิบัติตามกฎข้อบังคับนี้อย่างเคร่งครัดด้วย

ข้อ 18 ข้อบังคับอื่น ๆ ทีไม่ได้ระบุไว้ ให้กำหนดอยู่ใต้ข้อบังคับเพิ่มเติมของสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

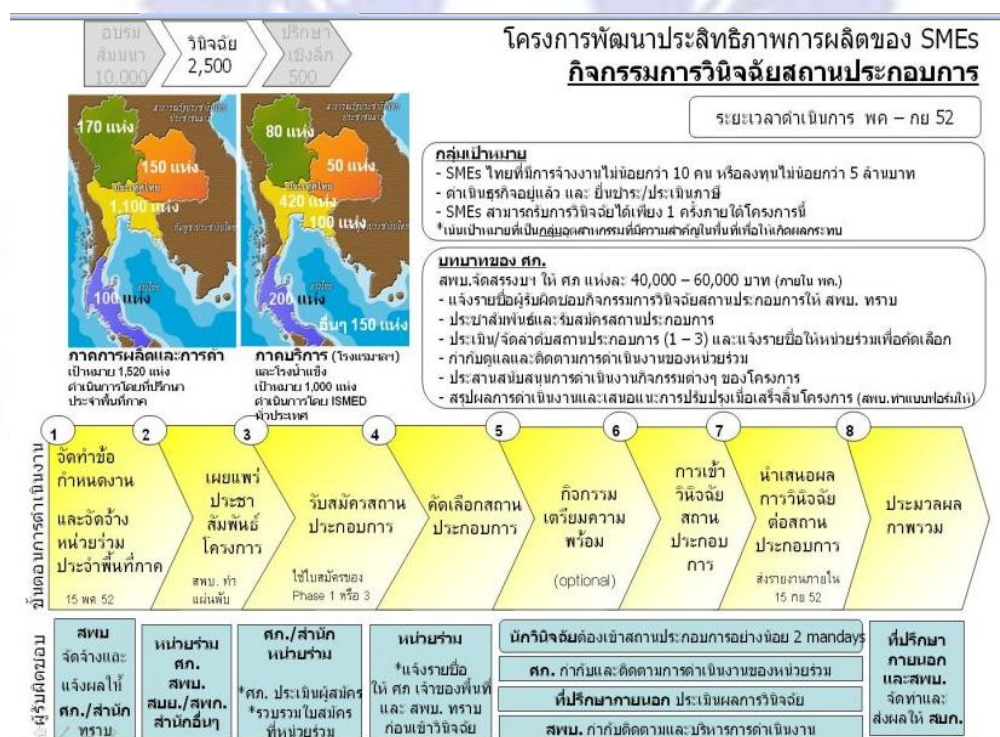
โครงการวิจิณฉัยสถานประกอบการหรือทีเรียดย่อ ๆ ว่า Shindan เป็นโครงการทีกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรมได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลญี่ปุ่นในการนำระบบวิจิณฉัยสถานประกอบการของประเทศญี่ปุ่นมาประยุกต์ใช้ในประเทศไทย โดยเริ่มต้นโครงการตั้งแตปี 2542 จนถึงปัจจุบัน

การดำเนินโครงการฝึกอบรมนักวิจิณฉัยสถานประกอบการ (Shindan) เป็นโครงการภายใต้แผนปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมระยะที่ 1-2 เพื่อสร้างนักวิจิณฉัยสถานประกอบการเพื่อเข้าไปประเมินวิเคราะห์สภาพทีแท้จริงของ การบริหารจัดการในภาพรวม และชี้แนะถึงจุดเด่นและจุดด้อยของสถานประกอบการ รวมทั้งวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุของปัญหาและเสนอแนะแนวทางแก้ไข เพื่อเสริมสร้างให้ผู้ประกอบการสามารถพึ่งพาตนเองได้ อีกทั้งยังเป็น การวางแผนการบริหารจัดการของ SMEs ให้ทันสมัย มีความเหมาะสมและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จากการทีได้ดำเนินโครงการทีผ่านมาได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีจากสถานประกอบการทีเข้าร่วมโครงการ

ปี 2552 กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม จัดให้มีกิจกรรมการวิจิณฉัยสถานประกอบการ โดยมีหลักเกณฑ์ของกลุ่มเป้าหมาย คือ

1. เป็นวิสาหกิจขนาดกลางขนาดย่อม (SMEs) ทีมีจำนวนพนักงานอย่างน้อย 10 คน หรือมีสินทรัพย์ถาวรหรือการลงทุนไม่น้อยกว่า 5 ล้านบาท

2. มีบุคคลสัญชาติไทยถือหุ้นในกิจการไม่น้อยกว่าร้อยละ 50
 3. เป็นวิสาหกิจที่ดำเนินกิจการอยู่แล้ว และยื่นชำระ/ประเมินภาษี
 4. เป็นวิสาหกิจที่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมการวินิจฉัยในโครงการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตของ SMEs ปี 2552 มาก่อน
 5. เป็นวิสาหกิจที่ดำเนินธุรกิจหลักอยู่ในภาคการผลิต การค้า หรือการบริการ
- กิจกรรมการวินิจฉัยสถานประกอบการในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ข้อ คือ
1. เพื่อช่วยเหลือ SMEs ได้ทราบศักยภาพและสถานภาพการดำเนินการของตนเอง ตลอดจนรับทราบปัญหาด้านต่างๆ และแนวทางแก้ไขปัญหามุ่งมั่น อันจะส่งผลไปสู่การลดต้นทุนการผลิต การปรับปรุงประสิทธิภาพ และการคงสภาพการจ้างงานไว้ได้
 2. เพื่อนำข้อมูลจากการวินิจฉัยสถานประกอบการไปเชื่อมโยงการวางแผนการใช้ที่ปรึกษาเชิงลึกที่มีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต
 3. เพื่อเพิ่มขีดความสามารถการดำเนินงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมธุรกิจอย่างเป็นระบบ

รูปที่ 2 โครงการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตของ SMEs

ที่มา : หน่วยบริหารกิจกรรมการวินิจฉัยสถานประกอบการ สำนักพัฒนาหน่วยบริการอุตสาหกรรม. (2552). กิจกรรมวินิจฉัยสถานประกอบการ. ออนไลน์.

ในปี 2553 กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม มีการดำริให้จัดตั้งโครงการ “บ้านชินดัง” หรือ Shindan House โดยมีสำนักงานชั่วคราวอยู่ที่สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น โดยรับสมัครสมาชิก 2 กลุ่ม คือ

1. สมาชิกสามัญ ได้แก่ ผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรวิจิตรวิสาหกิจ (ซึ่งอบรมภาคทฤษฎีไม่น้อยกว่า 100 ชั่วโมง และฝึกปฏิบัติไม่น้อยกว่า 3 วิสาหกิจ)
2. สมาชิกวิสามัญ ได้แก่ บุคคลทั่วไปหรือองค์กรนิติบุคคลที่มีความสนใจเกี่ยวกับวิชาชีพวิจิตรวิสาหกิจ

“บ้านชินดัง (Shindan House)” เรียกอย่างเป็นทางการว่า เครือข่ายบริการด้านการวิจิตรวิสาหกิจ (BDSN-Shindan) เกิดขึ้นภายใต้โครงการพัฒนาเครือข่ายบริการธุรกิจอุตสาหกรรม (Business Development Services Network : BDSN) โดยสำนักพัฒนาหน่วยบริการธุรกิจอุตสาหกรรม กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม ซึ่งเป็นแผนยุทธศาสตร์ใหม่ในการพัฒนาบริการพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรม หรือ BDS (Business Development Services) โดยอาศัยการพัฒนาเครือข่ายบริการ หรือที่เรียกว่า ยุทธศาสตร์การสร้างบ้านผู้ให้บริการธุรกิจอุตสาหกรรม ประกอบด้วย บ้าน 4 หลัง คือ

1. บ้านชินดัง (Shindan House)
2. บ้านบริหารการจัดการ (Management)
3. บ้านวิศวกรและเทคนิค (Engineering)
4. บ้านวิสาหกิจชุมชน

การผลักดันและสนับสนุนการดำเนินการตามยุทธศาสตร์การสร้างบ้านชินดังนี้ สำนักพัฒนาหน่วยบริการธุรกิจอุตสาหกรรม อาศัยการรวมกลุ่มเป็นเครือข่าย เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเชื่อมโยงกลุ่มบุคคลให้มีการประสานงานกันและกัน รวมทั้งสามารถดึงทรัพยากรขององค์กรต่างๆ มาประสานเชื่อมโยงกันเพื่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ การแบ่งปันข้อมูลข่าวสารระหว่างกันขององค์กรที่มีวัตถุประสงค์คล้ายคลึงกันหรือเกี่ยวข้องกันให้ได้ประโยชน์สูงสุดภายใต้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อสร้างและพัฒนาผู้ให้บริการธุรกิจอุตสาหกรรม (Service Provider) มุ่งสู่การนำองค์ความรู้ มาช่วยในการพัฒนาธุรกิจอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมของไทย (SMEs) ให้มั่นคง และพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

ในการดำเนินการสร้างและพัฒนาเครือข่ายด้านวิจิตรวิสาหกิจ “บ้านชินดัง” สำนักพัฒนาหน่วยบริการธุรกิจอุตสาหกรรม ได้มอบหมายให้สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น) เป็นผู้ดำเนินการ และแต่งตั้งคณะทำงานก่อตั้งหน่วยงานบริหารผู้ให้บริการด้านวิจิตร (บ้านชินดัง) ขึ้นอย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2553 จำนวน 16 คน ให้มีอำนาจและหน้าที่ดำเนินการเพื่อให้เกิดการรวมกลุ่มของนักวิจิตรและพัฒนาเครือข่ายให้เข้มแข็ง และบรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยมี คุณพนิดา ละออสุวรรณ เป็นประธานคณะทำงานชุดแรก

ในขณะเดียวกัน รัฐบาลญี่ปุ่นโดยกระทรวงเศรษฐกิจการค้าและอุตสาหกรรม (Ministry of Economy, Trade and Industry : METI) ซึ่งมีส่วนในการสร้างระบบและพัฒนา นักวิจิณฉัยวิสาหกิจขึ้นในประเทศไทยนับตั้งแตปี พ.ศ. 2542 ยังคงให้การสนับสนุนการสร้าง "บ้านชินดัง" โดยจัดส่งผู้เชี่ยวชาญมาเป็นทีปรีक्षा และถ่ายทอดประสบการณ์ เพื่อให้ระบบการ วิจิณฉัยวิสาหกิจ (ชินดัง) ยังมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อมของไทย ได้อย่างยั่งยืน

วิสัยทัศน์ (Vision)

เป็นศูนย์แห่งการพัฒนาและส่งเสริมวิชาชีพวิจิณฉัยวิสาหกิจให้เป็นที่ยอมรับและ ตอบสนองต่อความต้องการของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของไทยอย่างทั่วถึงรวมทั้งมี บทบาทในการเสนอนโยบายส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

พันธกิจ (Mission)

1. ส่งเสริมการศึกษา และวิจัยวิชาชีพวิจิณฉัยวิสาหกิจ
2. ส่งเสริมการประกอบวิชาชีพวิจิณฉัยวิสาหกิจให้ทั่วถึง (ด้านการตลาดให้แก่ วิสาหกิจและสมาชิก)
 - 2.1 ด้านความต้องการจากวิสาหกิจ และภาครัฐ
 - 2.2 ด้านผู้ให้บริการหรือนักวิจิณฉัยวิสาหกิจ (เพื่อส่งเสริมความรู้และทักษะของ นักวิจิณฉัย)
3. ควบคุม กำกับ ดูแล และกำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานของผู้ประกอบวิชาชีพ วิจิณฉัยวิสาหกิจให้สามารถตอบสนองความต้องการของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
4. ควบคุม ควบคุมประพฤติของผู้ประกอบวิชาชีพวิจิณฉัยวิสาหกิจ ให้ถูกต้องตาม จรรยาบรรณแห่งวิชาชีพวิจิณฉัยวิสาหกิจ
5. ช่วยเหลือ แนะนำ เผยแพร่ และให้การศึกษา แก่ประชาชน วิสาหกิจ และองค์กร อื่นในเรื่องที่เกี่ยวกับการวิจิณฉัยวิสาหกิจ (ด้านคุณประโยชน์ต่อสังคมในวงกว้าง)
6. ให้คำปรึกษา หรือข้อเสนอแนะต่อรัฐบาล สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม หน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือส่วนราชการอย่างอื่น เกี่ยวกับการวิจิณฉัยวิสาหกิจ
7. ส่งเสริมความสามัคคี และผดุงเกียรติของสมาชิก (ด้านการสร้างความสุขให้แก่ สมาชิก)
8. ผดุงไว้ซึ่งสิทธิ ความเป็นธรรม และส่งเสริมสวัสดิการให้แก่สมาชิก

หลักการและวิธีการวินิจฉัยสถานประกอบการ

การวินิจฉัยสถานประกอบการ ที่กล่าวอ้างโดย ทาเคชิ คาราซาว่า (Takeshi, Kanazawa. 2009) เรียบเรียงโดยรังสรรค์ เลิศในสัตย์ (2009) มีแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งหัวข้อสำรวจในการวินิจฉัยสถานประกอบการตามหลักของเทคนิคซินดัง เป็น 7 ด้าน ได้แก่

1. การสำรวจเบื้องต้น
2. แนวคิดพื้นฐานการบริหาร
3. การผลิต
4. การขาย
5. การเงิน
6. บุคลากร และแรงงาน
7. งานธุรการ

ปัญหาและข้อจำกัดของ SMEs ในภาพรวม

จากการรวบรวมปัญหาและข้อจำกัดของ SMEs โดยสถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ได้รายงานไว้เมื่อปี 2008 พบว่า ยังมีปัญหาต่างๆ รุมเร้าอีกมาก และสามารถสรุปเป็นประเด็นใหญ่ได้ 8 ข้อ คือ

1. ปัญหาด้านการตลาด SMEs ส่วนใหญ่มักตอบสนองความต้องการของตลาดในท้องถิ่น หรือตลาดภายในประเทศ ซึ่งยังขาดความรู้ความสามารถในการตลาดในวงกว้าง โดยเฉพาะตลาดต่างประเทศ ขณะเดียวกันความสะดวกรวดเร็วในการคมนาคมขนส่งตลอดจนการเปิดเสรีทางการค้า ทำให้วิสาหกิจขนาดใหญ่ รวมทั้งสินค้าจากต่างประเทศเข้ามาแข่งขันกับสินค้าในท้องถิ่นหรือในประเทศที่ผลิตโดยกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมากขึ้น

2. ขาดแคลนเงินทุน SMEs มักประสบปัญหาการขอกู้เงินจากสถาบันการเงิน เพื่อมาลงทุนหรือขยายการลงทุนหรือเป็นเงินทุนหมุนเวียนทั้งนี้เนื่องจากไม่มีการทำบัญชีอย่างเป็นระบบและขาดหลักทรัพย์ค้ำประกันเงินกู้ทำให้ต้องพึ่งพาเงินกู้นอกระบบ และต้องจ่ายดอกเบี้ยในอัตราที่สูง

3. ปัญหาด้านแรงงาน แรงงานที่ทำงานใน SMEs จะมีปัญหาการเข้าออกสูง กล่าวคือเมื่อมีฝีมือและมีความชำนาญมากขึ้นก็จะย้ายออกไปทำงานในโรงงานขนาดใหญ่ที่มีระบบและผลตอบแทนที่ดีกว่า จึงทำให้คุณภาพของแรงงานไม่สม่ำเสมอการพัฒนาไม่ต่อเนื่องส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการผลิตและคุณภาพสินค้า

4. ปัญหาข้อจำกัดด้านเทคโนโลยีการผลิต โดยทั่วไป SMEs มักใช้เทคนิคการผลิตไม่ซับซ้อนเนื่องจากการลงทุนต่ำและผู้ประกอบการ/พนักงานขาดความรู้พื้นฐานที่รองรับเทคนิค

วิชาที่ทันสมัยจึงทำให้ขาดการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานที่ดี

5. ข้อจำกัดด้านการจัดการ SMEs มักขาดความรู้ในการจัดการหรือการบริหารที่มีระบบใช้ประสบการณ์จากการเรียนรู้ โดยเรียนถูกเรียนผิดเป็นหลักอาศัยบุคคลในครอบครัวหรือญาติพี่น้องมาช่วยงานการบริหารภายในลักษณะนี้แม้จะมีข้อดีในเรื่องการดูแลทั่วถึง (หากธุรกิจไม่ใหญ่นัก) แต่เมื่อกิจการเริ่มขยายตัวหากไม่ปรับปรุงการบริหารจัดการให้มีระบบก็จะเกิดปัญหาเกิดขึ้นได้

6. ปัญหาการเข้าถึงบริการการส่งเสริมของรัฐ SMEs จำนวนมากเป็นการจัดตั้งกิจการที่มีรูปแบบไม่เป็นทางการ เช่น ผลิตตามบ้านผลิตในลักษณะโรงงานห้องแถวไม่มีการจดทะเบียนโรงงาน ทะเบียนพาณิชย์ หรือทะเบียนการค้าดังนั้นกิจการโรงงานเหล่านี้ จึงค่อนข้างปิดตัวเองในการเข้ามาใช้บริการของรัฐ เนื่องจากปฏิบัติไม่ค่อยถูกต้องเกี่ยวกับการเสียภาษี การรักษาสภาพสิ่งแวดล้อม หรือรักษาความปลอดภัยที่กำหนดตามกฎหมาย นอกจากนี้ในเรื่องการส่งเสริมการลงทุนก็เช่นเดียวกัน แม้ว่ารัฐจะได้ลดเงื่อนไขขนาดเงินทุนและการจ้างงาน เพื่อจูงใจให้ SMEs เพียง 8.1 % เท่านั้นที่มีโอกาสได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากรัฐ

7. ปัญหาข้อจำกัดด้านบริการส่งเสริมพัฒนาขององค์การภาครัฐและเอกชน การส่งเสริมพัฒนา SMEs ที่ผ่านมาได้ดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อมบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย หอการค้าไทย สมาคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ตลอดจนสมาคมการค้าและอุตสาหกรรมต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมมีจำนวนมากและกระจายอยู่ทั่วประเทศ ประกอบกับข้อจำกัดของหน่วยงานดังกล่าว เช่น ในเรื่องบุคลากร งบประมาณ จำนวนสำนักงานสาขาภูมิภาคการให้บริการส่งเสริมสนับสนุนด้านต่าง ๆ จึงไม่อาจสนองตอบได้ทั่วถึงและเพียงพอ

8. ปัญหาข้อจำกัดในการรับรู้ข่าวสารข้อมูล เนื่องจากปัญหาและข้อจำกัดต่าง ๆ ข้างต้น SMEs โดยทั่วไปจึงค่อนข้างมีจุดอ่อนในการรับรู้ข่าวสารด้านต่าง ๆ เช่น นโยบายและมาตรการของรัฐ ข้อมูลข่าวสารด้านการตลาด ฯลฯ

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมได้เก็บรวบรวมข้อมูลและดำเนินการศึกษาวิจัยในช่วง 50 ปีที่ผ่านมา พบว่า ปัญหาโดยรวมของ SMEs ที่ประสบอยู่ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาพอจะสรุปโดยสังเขปได้ 13 ประเด็นปัญหา คือ

1. ปัญหาด้านการตลาด

วิสาหกิจขนาดกลางและย่อมส่วนใหญ่มักตอบสนองความต้องการของตลาดในท้องถิ่น หรือตลาดในประเทศ ยังขาดความรู้ความสามารถด้านการตลาดในวงกว้างโดยเฉพาะตลาดต่างประเทศ ขณะเดียวกันความสะดวกรวดเร็วในการคมนาคมขนส่ง ตลอดจนการเปิดเสรี

ทางการค้าทำให้วิสาหกิจขนาดใหญ่ รวมทั้งสินค้าจากต่างประเทศเข้ามาแข่งขันกับสินค้าในท้องถิ่นหรือในประเทศที่ผลิตโดยกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมากขึ้น

2. ขาดแคลนเงินทุน

วิสาหกิจขนาดกลางและย่อมมักประสบปัญหาการขอกู้เงินจากสถาบันการเงินเพื่อมาลงทุนหรือขยายการลงทุน หรือเป็นเงินทุนหมุนเวียน ทั้งนี้เนื่องจากไม่มีการทำบัญชีอย่างเป็นระบบ และขาดหลักทรัพย์ค้ำประกันเงินกู้ ทำให้ต้องพึ่งพาเงินกู้นอกระบบ และต้องจ่ายดอกเบี้ยในอัตราที่สูง

3. ปัญหาด้านแรงงาน

แรงงานที่ทำงานในวิสาหกิจขนาดกลางขนาดย่อมจะมีปัญหาการเข้าออกสูง กล่าวคือ เมื่อมีฝีมือและความชำนาญงานมากขึ้น ก็จะย้ายออกไปทำงานในโรงงานขนาดใหญ่ที่มีระบบและผลตอบแทนที่ดีกว่า จึงทำให้คุณภาพของแรงงานไม่สม่ำเสมอและการพัฒนาไม่ต่อเนื่อง ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการผลิตและคุณภาพของสินค้า

4. ข้อจำกัดด้านการบริหารจัดการ

จุดเริ่มต้นของ SMEs ส่วนมากมักจะมีที่มาจากธุรกิจลักษณะครอบครัว ซึ่งเป็นหน่วยสังคมที่โดยธรรมชาติแล้วจะมีความสามารถในการปรับเปลี่ยนและปรับปรุงโครงสร้างการบริหารจัดการต่างๆ ของกิจการ ได้ไม่รวดเร็วเหมือนอย่างกิจการที่มีพื้นฐานมาจากทุนที่อิสระ (จากครอบครัว)

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมักขาดความรู้ในด้านการจัดการ หรือการบริหารงานที่มีระบบ ใช้ประสบการณ์จากการเรียนรู้โดยเรียนถูกเรียนผิดเป็นหลัก อาศัยบุคคลในครอบครัวหรือญาติพี่น้องมาช่วยงาน การบริหารในลักษณะนี้แม้มีข้อดีในเรื่องการดูแลที่ทั่วถึงหากธุรกิจไม่ใหญ่นัก แต่เมื่อกิจการเริ่มขยายตัวหากไม่ปรับปรุงการบริหารจัดการให้มีระบบก็จะเกิดปัญหาขึ้นได้

ในกรณีธุรกิจของครอบครัวที่ดำเนินธุรกิจก้าวมาถึงจุดที่ต้องการขยายตัวขึ้น ข้อจำกัดที่จะพบอยู่เสมอก็คือการปรับระบบการทำงานที่ไม่ทันกับความเปลี่ยนแปลงของปัจจัยแวดล้อมต่างๆ ที่ขยายใหญ่และเติบโตขึ้นขององค์กร ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญของการแข่งขันทางธุรกิจในยุคสมัยที่ต้องการการปรับตัวได้อย่างรวดเร็วและกระจายความรับผิดชอบในการบริหารจัดการ

ข้อจำกัดอีกประการหนึ่งของการบริหารจัดการในธุรกิจ SMEs ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับการบริหารจัดการแบบครอบครัวแฝงอยู่ด้วยก็คือ ปัญหาการหมุนเวียนเข้า-ออกของแรงงานที่อยู่ในระดับสูง ทั้งนี้เนื่องจากแรงงานที่มีฝีมือและความชำนาญสูงมักจะเคลื่อนย้ายไปสู่ธุรกิจและอุตสาหกรรมที่มีขนาดใหญ่กว่าด้วยเหตุผลในเรื่องของผลตอบแทนและโอกาสที่ดีกว่าในแง่ความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ซึ่งส่งผลให้ SMEs จำเป็นต้องมีต้นทุนและความเสียหายอันเกิดจากการต้องเร่งพัฒนาฝีมือแรงงานใหม่เพื่อให้ทำงานได้ตามเกณฑ์มาตรฐานและมีความชำนาญพอเพียงอยู่ตลอดเวลา

5. เทคโนโลยีการผลิต

จุดเริ่มต้นของ SMEs โดยส่วนใหญ่อีกประการหนึ่ง คือ การเริ่มต้นธุรกิจมาจากการใช้เทคโนโลยีที่ไม่ซับซ้อน การผลิตรวมถึงการติดต่อสื่อสารกับลูกค้าและผู้ที่เกี่ยวข้องในธุรกิจจะอาศัยความชำนาญเฉพาะด้านและปัจจัยทางภูมิศาสตร์หรือทำเลที่ตั้งกิจการที่ใกล้เคียงกับกลุ่มลูกค้าและผู้ที่เกี่ยวข้องในธุรกิจเป็นจุดแข็งในการดำเนินงาน

โดยทั่วไปวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมักใช้เทคนิคการผลิตไม่ซับซ้อน เนื่องจากการลงทุนต่ำ และผู้ประกอบการ พนักงานขาดความรู้พื้นฐานที่รองรับเทคนิควิชาการที่ทันสมัย จึงทำให้ขาดการพัฒนา รูปแบบผลิตภัณฑ์ตลอดจนการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานที่ดี

แต่ในสถานการณ์จริง การขยายตัวทางธุรกิจไม่สามารถหลีกเลี่ยงการขยายตัวในด้านการผลิต ไม่ว่าจะเป็นในส่วนของโรงงาน กระบวนการผลิตที่เปลี่ยนแปลงไป เครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ทันสมัยขึ้น โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการควบคุมกระบวนการผลิตทั้งในภาพรวมและหน่วยการผลิตย่อย และอื่นๆ ส่งผลให้คนงานที่มีความเคยชินกับวิธีการทำงานแบบเก่าจำเป็นต้องยกระดับความรู้ความสามารถในการใช้งานเทคโนโลยีที่สูงขึ้น ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับความสามารถในการปรับตัวได้ของคนงานแต่ละคนและประสิทธิภาพของการส่งเสริมอบรมพัฒนาความรู้ของ SMEs

ในขณะเดียวกันกับที่มีการเปลี่ยนแปลงกระบวนการผลิต จุดเด่นในเรื่องความแตกต่างของผลิตภัณฑ์อันเนื่องมาจากฝีมือและความชำนาญเฉพาะจากการผลิตในปริมาณในจำนวนไม่มากซึ่งเป็นจุดเด่นของ SMEs ก็อาจจะถูกลดทอนความเข้มข้นลงไปเนื่องจากการผลิตที่เข้าสู่ระบบอุตสาหกรรมเต็มตัว

6. ปัญหาการเข้าถึงการส่งเสริมของรัฐ

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นจำนวนมากเป็นการจัดตั้งกิจการที่มีรูปแบบไม่เป็นทางการ เช่น ผลิตตามบ้าน ผลิตในลักษณะโรงงานห้องแถว ไม่มีการจดทะเบียนโรงงาน ทะเบียนพาณิชย์หรือทะเบียนการค้า ดังนั้นกิจการหรือโรงงานเหล่านี้จึงค่อนข้างปิดตัวเองในการเข้ามาใช้บริการของรัฐ หรือแม้แต่กิจการหรือโรงงานที่มีการจดทะเบียนถูกต้อง ก็มักไม่ค่อยอยากเข้ามายุ่งเกี่ยวกับหน่วยงานของรัฐ เนื่องจากปฏิบัติไม่ค่อยถูกต้องเกี่ยวกับการเสียภาษี การรักษาสภาพสิ่งแวดล้อม หรือการรักษาความปลอดภัยที่กำหนดตามกฎหมาย นอกจากนี้ในเรื่องการส่งเสริมการลงทุนก็เช่นเดียวกัน แม้ว่ารัฐบาลจะได้ลดเงื่อนไขขนาดเงินลงทุนและการจ้างงาน หรือจูงใจให้วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเสนอโครงการขอรับการส่งเสริมการลงทุนให้มากขึ้น แต่จากข้อมูลการศึกษาวิจัย พบว่า วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพียง 8.1% เท่านั้นที่มีโอกาสได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากรัฐบาล

7. ปัญหาข้อจำกัดด้านบริการส่งเสริมพัฒนาขององค์กรภาครัฐและเอกชน

การส่งเสริมพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางขนาดย่อมที่ผ่านมา ได้ดำเนินการโดยหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กรม

ส่งเสริมการส่งออก สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย หอการค้าไทย สมาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ตลอดจนสมาคมการค้าและอุตสาหกรรมต่าง ๆ อย่างไรก็ตามเนื่องจากอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อมมีจำนวนมากและกระจายอยู่ทั่วประเทศ ประกอบกับข้อจำกัดของหน่วยงานดังกล่าว เช่น ในเรื่องของบุคลากร งบประมาณ จำนวนสำนักงานสาขา ในภูมิภาค การให้บริการส่งเสริมสนับสนุนด้านต่าง ๆ จึงไม่อาจตอบสนองได้ทั่วถึงและเพียงพอ

8. ปัญหาข้อจำกัดในการรับรู้ข่าวสารข้อมูล

เนื่องจากปัญหาและข้อจำกัดต่าง ๆ ข้างต้น วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมโดยทั่วไป จึงค่อนข้างมีจุดอ่อนในการรับรู้ข่าวสารด้านต่าง ๆ เช่น นโยบายและมาตรการของรัฐบาล ข้อมูลข่าวสารด้านการตลาด เป็นต้น

มีกลไกจากภาครัฐและสถาบันเอกชนหลาย ๆ แห่งที่เอื้อประโยชน์แก่กิจการประเภท SMEs แต่ผู้ประกอบการยังไม่สามารถเข้าถึงหรือทำความเข้าใจได้มากพอที่จะนำมาใช้เป็นโอกาสในการสร้างจุดแข็งหรือข้อได้เปรียบที่สูงขึ้นทางธุรกิจ ในด้านแหล่งเงินทุน ปัจจุบันมีธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย (ธพว.) ธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และบริษัทประกันสินเชื่ออุตสาหกรรมขนาดย่อม (บสย.) เป็นหน่วยงานสนับสนุนทั้งในการกู้ยืมและค้ำประกัน ในด้านการอบรมพัฒนาความรู้และการใช้สิทธิประโยชน์ เช่น ทางภาษีอากร มีศูนย์ให้คำปรึกษาทางการเงินสำหรับวิสาหกิจขนาดกลาง ขนาดย่อมและประชาชน ศงป. และหน่วยงานอีกหลายแห่งที่ให้บริการข้อมูลความรู้รวมทั้งในด้านการสนับสนุนประชาสัมพันธ์สินค้าและบริการทั้งในประเทศและนอกประเทศ และสถาบันประกาศรับรองมาตรฐานต่าง ๆ ที่จะสร้างจุดแข็งแก่ SMEs เช่น สถาบันรับรองมาตรฐานไอเอสโอ สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม ฯลฯ

อย่างไรก็ตาม การที่มีหน่วยงานสนับสนุนที่หลากหลายและแตกต่างกันในลักษณะนี้ ก็อาจเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ผู้ประกอบการ SMEs ที่เริ่มต้นธุรกิจใหม่หรือแม้แต่ดำเนินธุรกิจมาอย่างต่อเนื่องแล้วก็ตาม เข้าใจได้ว่าการขอรับการสนับสนุนเป็นเรื่องซับซ้อนและมีเงื่อนไขที่ค่อนข้างมากในทางปฏิบัติ

9. ความสามารถในการแข่งขันกับการรุกของธุรกิจขนาดใหญ่

ระหว่างการแข่งขันทางธุรกิจ SMEs ก็เริ่มถอยห่างจากจุดแข็งพื้นฐานของธุรกิจที่มีอยู่ออกไปสู่ภาวะการแข่งขันที่เปิดกว้างและสลับซับซ้อน SMEs หลายแห่งประสบความสำเร็จในการขยายตัวด้วยการอาศัยการเป็น “นวัตกรรมใหม่” ของสินค้าหรือบริการของตนเป็นตัวชี้หน้าสำคัญในความสำเร็จที่เกิดขึ้น

แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อผ่านการพิสูจน์แล้วว่าธุรกิจที่ดำเนินอยู่เป็นธุรกิจที่มีอนาคตสดใส ไม่นานนักคู่แข่งขนาดใหญ่ก็จะรุกคืบเข้ามาสู่การแข่งขันเพื่อยึดครองส่วนแบ่งที่มีอยู่ในตลาด

ลักษณะการรुकึบดังกล่าวจึงเป็นเรื่องใหญ่ที่กำลังรอให้ SMEs ที่ประสบกับความสำเเร็จมาแล้วเตรียมรับมือต่อไป

10. ความมั่นใจในสินค้าและบริการ

ลูกค้าไม่มั่นใจในสินค้าและบริการทำให้มีการไต่ตรงและระมัดระวังในการซื้อ ด้วยเกรงว่าสินค้าไม่มีมาตรฐานที่ดีพอ

11. ความหลากหลายของสินค้าในตลาด

ความหลากหลายของสินค้าในตลาดที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก ส่งผลทำให้ผู้บริโภคจดจำสินค้า SMEs ได้ยากกว่าสินค้าชนิดเดียวกันตราหืออื่นๆ

12. การแสวงหาแหล่งเงินทุน

ผู้ประกอบการ SMEs ส่วนมากมักจะประสบปัญหาเรื่องการหาแหล่งเงินทุนสำหรับการขยายกิจการ ทั้งนี้นอกเหนือจากปัญหาเรื่องของเครดิตและการเขียนแผนธุรกิจที่ยังไม่ชัดเจน รวมถึงความสามารถในการแสวงหาทรัพย์สินหรือหลักทรัพย์เพื่อค้ำประกันแล้ว ยังเนื่องมาจากเหตุผลสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือเรื่องของ การวางระบบบัญชี

ในขณะเริ่มต้นธุรกิจ ผู้ประกอบการส่วนมากมักไม่ได้เตรียมความพร้อมหรือให้ความสำคัญกับการจัดการระบบบัญชีของกิจการให้เป็นระเบียบถูกต้องตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองเชื่อถือกันโดยทั่วไป โดยมักจะปล่อยปะละเลยให้บัญชีของกิจการสับสนยุ่งเหยิง ไม่สามารถตรวจสอบที่มาที่ไปของเงินได้

ด้วยเหตุนี้เมื่อถึงเวลาที่กิจการมีความจำเป็นต้องขยายกิจการหรือด้วยเหตุผลอื่นใดก็ตาม การขอสินเชื่อจากสถาบันการเงินจึงมักจะเกิดอุปสรรคและข้อติดขัดต่างๆ โดยเฉพาะในเรื่องของเครดิตและมาตรฐานในการตรวจสอบ เนื่องจากสถาบันการเงินไม่เชื่อถือเอกสารทางการเงินที่กิจการนำมาแสดงประกอบเป็นหลักฐานการกู้ยืม ซึ่งในบางกรณีความไม่ชัดเจนของระบบบัญชียังส่งผลให้เกิดข้อสงสัยไปถึงความเป็นไปได้ของธุรกิจของผู้ประกอบการนั้นๆ ว่าจะสามารถดำเนินไปได้ด้วยดีจริงอย่างที่แจ้งบอกไว้ในแผนธุรกิจหรือไม่ ยิ่งไปกว่านั้นก็คือ อาจเกิดความเคลือบแคลงในตัวผู้บริหารหรือเจ้าของกิจการด้วยว่า อาจจะนำเงินที่กู้ยืมได้ไปใช้จ่ายผิดวัตถุประสงค์ แล้วสร้างความเสียหายจนไม่สามารถนำเงินมาชำระหนี้คืนได้ จนทำให้เกิดเป็นยอดหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ใหม่ของสถาบันการเงิน

จากภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นตั้งแต่กลางปี 2540 ซึ่งเริ่มจากสถาบันการเงินก่อนจะลุกลามไปสู่ธุรกิจเกือบทุกสาขาทั้งกิจการขนาดใหญ่และขนาดเล็กล้วนได้รับผลกระทบจากเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นด้วยกันทั้งสิ้น

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) โดยเฉพาะภาคอุตสาหกรรมซึ่งเป็นภาคการผลิตที่แท้จริงก็ได้รับผลกระทบจากเศรษฐกิจเช่นเดียวกัน กลุ่ม SMEs ล้วนประสบปัญหาขาดสภาพคล่องจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทำให้อำนาจซื้อการบริโภคของประชาชนลดน้อยลงเป็นผลให้กิจการ SMEs ต้องชะลอหรือลดการผลิต การจำหน่ายหรือถึงขั้นปิดกิจการไปในที่สุด

โดยกลุ่มที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด คือ กลุ่ม SMEs ที่เป็นการรับช่วงการผลิตจากกลุ่มอุตสาหกรรมสนับสนุน ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมขนาดกลางที่ใช้เทคโนโลยีพึ่งพาจากต่างประเทศ เช่น อุตสาหกรรมรถยนต์ เป็นต้น ส่วนกลุ่ม SMEs ที่พึ่งพาตนเองได้และมักจะใช้ภูมิปัญญาไทยเป็นพื้นฐานมาจากครอบครัวจะสามารถดำรงธุรกิจอยู่ได้ เนื่องจากกลุ่มนี้จะมี ความคล่องตัวในเรื่องการจัดการ เทคนิคการผลิต การจำหน่าย ซึ่งมักจะมี ความยืดหยุ่นในการปรับตัว เพื่อรับมือกับภาวะวิกฤติเศรษฐกิจได้ดีกว่า กลุ่ม SMEs ที่รับช่วงการผลิตจากบริษัท อุตสาหกรรมขนาดใหญ่และขนาดกลาง แต่อย่างไรก็ตามกลุ่ม SMEs โดยทั่วไปก็ยังได้รับผลกระทบจากอำนาจซื้อและการบริโภคที่น้อยลงของประชาชน และมีปัญหาคือสภาพคล่องทางการเงิน ที่กระจายไปทั่วระบบเศรษฐกิจ หากภาครัฐไม่ยื่นมือเข้าไปช่วยเหลือผู้ประกอบการ SMEs เหล่านี้ก็จะทยอยปิดกิจการไปเรื่อย ๆ กระทั่งกลายเป็นปัญหาเรื้อรังทางเศรษฐกิจและส่งผลกระทบต่อปัญหาสังคมในที่สุด

วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมทั้งภาคการผลิต การค้า และการบริการมีความสำคัญต่อการพลิกฟื้นเศรษฐกิจของประเทศไทย และสร้างความแข็งแกร่งให้ระบบเศรษฐกิจโดยรวม ดังนั้น รัฐบาลควรจะต้องให้ความสำคัญกับ SMEs มากยิ่งขึ้น ซึ่งไม่ได้หมายความว่า กิจกรรมขนาดใหญ่จะไม่ให้การสนับสนุนอีกต่อไป แต่ต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการส่งเสริมกิจการให้มีความเชื่อมโยงกันมากขึ้น โดยสร้างความแข็งแกร่งให้ SMEs ซึ่งส่วนใหญ่ยังมีจุดอ่อนโดยการให้ความช่วยเหลือหรือสนับสนุนด้านต่าง ๆ อย่างเป็นระบบและให้เกิดความต่อเนื่องเนื่องจากหากกลุ่มผู้ประกอบการ SMEs มีความแข็งแกร่งสามารถยืนหยัดและแข่งขันกับสินค้าต่างประเทศได้ก็จะกลายเป็นรากฐานสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยต่อไป โดยแนวทางการดำเนินงานเพื่อพัฒนา SMEs อย่างชัดเจนในภาพรวม ดังนี้

1. เพื่อบรรเทาปัญหาของ SMEs ที่กำลังประสบอยู่ในปัจจุบัน และช่วยพยุงกลุ่ม SMEs ให้ดำรงอยู่รอดพ้นจากวิกฤติเศรษฐกิจมีแนวทางดำเนินการ คือ

ปรับปรุงเพิ่มเติม เสริมแต่งในจุดที่ SMEs มีปัญหา

- เทคโนโลยีการผลิตและการบริหาร
- การตลาด
- การเข้าถึงแหล่งเงินทุน
- การพัฒนาบุคลากร
- การเข้าถึงแหล่งข้อมูล

สร้างเครือข่ายการปฏิบัติงานของหน่วยงานปฏิบัติการ

สร้างเครือข่ายการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้สนับสนุนซึ่งกันและกัน

- องค์กรภาครัฐ เอกชน ทั้งส่วนกลางและภูมิภาค
- สถาบันอิสระเฉพาะทาง
- สถาบันการศึกษา

2. พัฒนา SMEs ที่ดำเนินการอยู่แล้วให้ขยายตัวเจริญเติบโต และสามารถแข่งขันได้ทั้งในระดับประเทศและระดับโลกโดยมีความสามารถเทียบได้กับวิสาหกิจ SMEs ต่างชาติ และสามารถออกไปแข่งขันในต่างประเทศ มีแนวทางดำเนินการคือ

เน้นความเข้มข้นการพัฒนาไปสู่มาตรฐานสากล

- มาตรฐานคุณภาพสินค้า
- ความรวดเร็วในการส่งมอบสินค้า และการให้บริการ
- มาตรฐานระบบการบริหารการผลิต เช่น ISO 9000 หรือ ISO 14000
- มาตรฐานสุขอนามัย
- การป้องกันสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ
- การคุ้มครองแรงงาน และสิทธิมนุษยชน

เน้นกลไกการสนับสนุนเงินทุน การร่วมทุน (Venture Capital) และการระดมทุนในตลาดหลักทรัพย์สำหรับ SMEs โดยมีเป้าหมายหลักดังนี้

- เพื่อปรับปรุงผลผลิต (Productivity)
- เพื่อปรับปรุงเทคโนโลยีการผลิตและนวัตกรรม
- เพื่อปรับปรุงระบบการจำหน่ายและบริการให้รวดเร็ว
- เพื่อขยายกิจการ

3. สร้าง SMEs ที่มีอนาคต มีนวัตกรรม หรือเป็นกลุ่ม SMEs ด้านนโยบายการพัฒนาให้เกิดขึ้น และเติบโตอย่างยั่งยืนมีแนวทางดำเนินการ คือ

เน้นในเรื่องข้อมูลข่าวสารการลงทุนสาขาที่มีศักยภาพ

เน้นกลไกการส่งเสริมอย่างใกล้ชิดและครบวงจรในลักษณะการบ่มเพาะ (Incubation)

เน้นกลไกสินเชื่อเพื่อการเริ่มต้นกิจการ (Start-Up Loans)

เน้นกลุ่มเป้าหมายด้านนโยบาย เช่น

- กลุ่มผู้มีความรู้และประสบการณ์การทำงาน
- กลุ่มผู้จบการศึกษาใหม่ที่มีความสามารถเชิงนวัตกรรม
- กลุ่มราษฎร หรือราษฎรอิสระ ที่จะจัดตั้งหน่วยผลิต หรือธุรกิจชุมชน

การรับรู้ของสถานประกอบการไทยต่อระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ และประโยชน์จากระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม กล่าวว่า ผู้ได้รับประโยชน์ของการวินิจฉัยสถานประกอบการ คือ

1. สถานประกอบการ ทำให้ทราบข้อมูลของตนเองในด้านต่างๆ เช่น
 - ทราบถึงสถานะภาพปัจจุบันของกิจการ

- ทราบปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการเติบโตของกิจการ
- ทราบทิศทางที่จะก้าวไปในอนาคต
- เพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและลดความสูญเปล่า
- เพิ่มความสามารถในการแข่งขัน
- เพิ่มกำไรให้กิจการ

ด้านผู้ประกอบการหรือผู้ถือหุ้นขององค์กรหรือสถานประกอบการได้รับประโยชน์ คือ

- ลดความเสี่ยงจากการดำเนินธุรกิจและการลงทุน
- ลดต้นทุนค่าเสียโอกาสอันเนื่องมาจากการตัดสินใจผิดพลาด
- เพิ่มอัตราผลตอบแทนจากเงินลงทุน

ด้านผู้บริหารสถานประกอบการได้รับประโยชน์ คือ

- เพิ่มโอกาสในการทำกำไรให้กับองค์กร
- เพิ่มโอกาสในการสร้างความเติบโตให้กับองค์กร
- เพิ่มโอกาสในการสร้างผลงาน

ด้านพนักงานของสถานประกอบการได้รับประโยชน์ คือ

- ได้มีโอกาสสะท้อนปัญหาจากการปฏิบัติการอย่างเป็นระบบและชัดเจน
- ได้รับโอกาสให้เรียนรู้วิธีการทำงานที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น
- ได้รับแนวทางให้พัฒนาผลงานของตนเองมากขึ้น
- มีโอกาสได้รับผลตอบแทนจากการทำงานเพิ่มขึ้น

2. สถาบันการเงิน การนำระบบวินิจฉัยไปเชื่อมโยงกับสถาบันการเงินทำให้เกิดประโยชน์ คือ

- การพัฒนาบุคลากร เช่น หลักสูตรการวินิจฉัยสำหรับเจ้าหน้าที่สินเชื่อของสถาบันการเงิน
- ประยุกต์ระบบวินิจฉัยสถานประกอบการมาใช้เพื่อประเมินความเสี่ยงในการปล่อยสินเชื่อให้กับสถาบันการเงิน

3. ภาครัฐ การนำระบบวินิจฉัยไปเชื่อมโยงกับมาตรการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในโครงการต่างๆ ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม เช่น

- โครงการชุปชีวิตธุรกิจไทย (ITB) โดยอบรมการวินิจฉัยเบื้องต้นให้แก่ที่ปรึกษาของโครงการ และให้บริการวินิจฉัยเบื้องต้นแก่โรงงานที่เข้าร่วมโครงการ
- โครงการพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตเพื่อยกระดับความสามารถในการแข่งขัน (MIDCP) โครงการบริหารการเงินสมทบจ้างที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงการผลิตประสิทธิภาพโดยการให้บริการวินิจฉัยแก่โรงงานที่เข้าร่วมโครงการ
- การวินิจฉัยรายสาขาในอุตสาหกรรมแม่พิมพ์
- การวินิจฉัยเพื่อพัฒนา Cluster

4. หน่วยงานอื่นๆที่สนใจ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจ ในการทำธุรกิจด้านต่างๆ ตลอดจนเป็นการศึกษาถึงความเหมาะสมที่จะร่วมลงทุนหรือขยายกิจการต่อไปในอนาคต นอกจากนี้สถานประกอบการจะได้รับสิทธิประโยชน์ต่างๆ อาทิเช่น

- สิทธิในการขอใช้กองทุนพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

- สิทธิประโยชน์ในการขอรับความช่วยเหลือทางวิชาการ ที่ภาครัฐและหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายจากภาครัฐ อาทิเช่น การจัดสรรผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศมาให้คำปรึกษาด้านต่างๆ

- สิทธิประโยชน์ในการขอรับความช่วยเหลือทางด้านสินเชื่อ จากสถาบันการเงินของรัฐ

ในปี 2552 กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรมได้ใช้ระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการเป็นหนึ่งในโครงการดำเนินงานตามนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการผลิต SMEs (PSMEs) ซึ่งเป็นโครงการสำคัญเพื่อให้การช่วยเหลืออุตสาหกรรมและวิสาหกิจจากปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจทั้งภายในประเทศและทั่วโลก ที่ได้ส่งผลกระทบต่อยอดขายและยอดการส่งออกลดลงอย่างมากและนำไปสู่ปัญหาการเลิกกิจการและการเลิกจ้างงานโดยมุงหวังเป็นหนทางในการลดต้นทุน ดังกรณีที่เกิดขึ้นในช่วงเดือนพฤศจิกายน 2551 ในกลุ่มอุตสาหกรรม

อิเล็กทรอนิกส์ชิ้นส่วนและเครื่องใช้ไฟฟ้า กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม เล็งเห็นว่าการแก้ปัญหาโดยการเลิกจ้างงานเพื่อลดต้นทุนใน

สถานประกอบการนั้น จะเป็นประโยชน์เพียงแคระยะสั้นเท่านั้น แต่จะก่อให้เกิดปัญหาในระยะยาว โดยเฉพาะในด้านขีดความสามารถทางการแข่งขันของวิสาหกิจ เนื่องจากขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ อีกทั้งการจะพัฒนาบุคลากรขึ้นมาใหม่จะต้องใช้เวลาและมีค่าใช้จ่ายสูง

ดังนั้นการสนับสนุนให้วิสาหกิจรักษาและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันที่จะเป็นประโยชน์ทั้งต่อสถานประกอบการ ประชาชน และต่อเศรษฐกิจของประเทศ ด้วยการพิจารณาการลดต้นทุนของวิสาหกิจในรูปแบบอื่น อาทิ การลดค่าใช้จ่ายด้านพลังงาน การลดความสูญเสียในกระบวนการผลิต การเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการผลิต การเพิ่มประสิทธิภาพของแรงงาน การลดความสูญเสียเปล่าด้านแรงงาน การเพิ่มความสามารถด้านโลจิสติกส์ และลดความผิดพลาดในการบริหารธุรกิจ เป็นต้น จะเป็นแนวทางให้วิสาหกิจสามารถอยู่รอดพ้นจากภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้น เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรม ทั้งคงความเป็นแหล่งจ้างงานของประเทศ เพื่อเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศ

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม ได้รับงบประมาณจากรัฐบาลจำนวน 129 ล้านบาท ดำเนินงานใน 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมอบรมและสัมมนาให้ความรู้ กิจกรรม

วินิจฉัยสถานประกอบการ และกิจกรรมปรึกษาแนะนำเชิงลึก ภายใต้แนวคิดหลัก คือ ต้นทุนที่ลดได้นี้จะกลายเป็นกำไรที่เพิ่มขึ้นโดยตรงกับ SMEs ในชื่อ “ต้นทุนที่ลดได้ คือ กำไรที่เพิ่มขึ้น”

ภายหลังจากการดำเนินกิจกรรมอบรมและสัมมนาให้ความรู้ ในเรื่องการลดต้นทุนโดยการวิเคราะห์โครงสร้างต้นทุนเพื่อใช้ในส่วนต่างๆ ที่เกิดขึ้นในกระบวนการผลิต ใน 76 จังหวัดทั่วประเทศรวม 62 ครั้ง มีผู้เข้าร่วมสัมมนาทั้งหมดจำนวน 10,020 ราย เกิดความพึงพอใจในเนื้อหาและองค์ประกอบของการสัมมนาถึงร้อยละ 85 รวมทั้งสามารถนำความรู้ที่ได้จากต้นแบบที่ดี (Best Practice) และคู่มือการลดต้นทุนการผลิตไปปรับใช้ได้ในการกิจการของตนเอง

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นเบื้องต้นจากกิจกรรมวินิจฉัยสถานประกอบการจำนวน 210 กิจการ ประเมินมูลค่าปัญหาในด้านต่างๆ รวมได้ประมาณ 770.1 ล้านบาท โดยปัญหาที่มีความสำคัญเป็นลำดับแรก คือ ปัญหาด้านการผลิตและเทคโนโลยี ในขณะที่ปัญหาด้านการตลาดและบัญชีเป็นปัญหาที่มีความสำคัญรองลงมาตามลำดับ และจากปัญหาทั้ง 2 ประการ นักวินิจฉัยสถานประกอบการได้เสนอแนวทางการแก้ไขปัญหา พร้อมทั้งเสนอแผนปฏิบัติการในการแก้ไขปัญหา หากสถานประกอบการนำไปดำเนินการจริงจะสามารถทำให้ลดค่าใช้จ่ายหรือสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับกิจการโดยรวมได้ประมาณ 663.7 ล้านบาท หรือคิดเป็นมูลค่าเพิ่มต่อกิจการเฉลี่ย 3.16 ล้านบาท

จากผลการดำเนินงานเบื้องต้น คาดว่าเมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินการในการวินิจฉัยสถานประกอบการทั้งสิ้นรวม 2,500 กิจการ จะสามารถชี้ปัญหาและนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาให้กับสถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการได้ในลักษณะเดียวกัน ทำให้สถานประกอบการสามารถดำเนินการปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินการได้อย่างเป็นระบบต่อไป

ความพึงพอใจของสถานประกอบการไทยที่ได้เข้าสู่ระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ

จากการที่กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมได้มอบหมายให้สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น) จัดทำโครงการพัฒนาระบบการวินิจฉัยและให้คำปรึกษาสถานประกอบการตามแผนปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมในปี 2542-2547 ซึ่งในโครงการนี้มีสถานประกอบการเข้าร่วมโครงการจำนวน 1,239 วิสาหกิจและการให้บริการวินิจฉัยเพื่อเชื่อมโยงโครงการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอีกกว่า 100 วิสาหกิจ พบว่า การดำเนินการดังกล่าวได้รับการตอบรับจากผู้รับบริการวินิจฉัยเป็นอย่างดีโดย 99% มีความพึงพอใจในการบริการวินิจฉัย และ 96% สามารถนำผลวินิจฉัยและข้อเสนอแนะไปใช้ในการปรับปรุงกิจการ กว่า 83% ต้องการให้วินิจฉัยซ้ำ ดังสรุปไว้ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการตอบรับจากผู้รับบริการวินิจฉัย

รายการสำรวจการตอบรับจากผู้รับบริการวินิจฉัย	เปอร์เซ็นต์การตอบรับ
1. ความพึงพอใจในการบริการวินิจฉัย	99%
2. การนำผลการวินิจฉัยและข้อเสนอแนะไปใช้ในการปรับปรุงกิจการ	96%
3. ความต้องการให้วินิจฉัยซ้ำ	83%

บทที่ 3

ระเบียบการศึกษาและเครื่องมือในการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “ระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการของไทย กับการสนองตอบต่อความต้องการของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)” เป็นการศึกษาโดยใช้แนวทางการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ในรูปแบบของการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งใช้การเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม โดยกำหนดรายละเอียดในการดำเนินการศึกษา ดังนี้

1. สมมติฐานการศึกษา
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา
4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

สมมติฐานของการศึกษา

ในการศึกษาอิสระครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ตั้งสมมติฐานด้านการสนองตอบของระบบวินิจฉัยสถานประกอบการ คือ กิจการที่สำรวจได้รับประโยชน์ระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ โดยมีความพึงพอใจในระดับ ปานกลาง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ คือ กลุ่มกิจการอุตสาหกรรมซึ่งได้จากการสำรวจข้อมูลภาคสนามจากโรงงานอุตสาหกรรมในเขตอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งได้จดทะเบียนกับกรมโรงงานอุตสาหกรรมในรูปแบบบริษัท รายชื่อของกิจการต่างๆ ได้มาจากการทำเนียบของโรงงานอุตสาหกรรมเขตอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ เดือนมกราคม 2554 รวบรวมโดยกรมโรงงานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม ซึ่งมีจำนวนโรงงานรวมทั้งสิ้น 1,951 กิจการ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้มุ่งเน้นเฉพาะอุตสาหกรรมการผลิตและดำเนินการในรูปแบบบริษัท จึงตัดกิจการบางประเภทที่ไม่เข้าข่าย รวมทั้งกิจการที่ไม่ได้ดำเนินการในรูปแบบบริษัทออกไป ดังนั้นจำนวนกิจการทั้งสิ้นที่เป็นประชากรเป้าหมายจะเหลือเพียง 1,364 กิจการ

ตารางที่ 2 ประชากรเป้าหมายในการศึกษา

ประเภทอุตสาหกรรม	จำนวนกิจการ
1. อาหารและอุตสาหกรรมเกษตร	71
2. เสื้อผ้า สิ่งทอ และเครื่องหนัง	103
3. งานไม้ กระจก และสิ่งพิมพ์	116
4. โลหะ และแม่พิมพ์	326
5. เคมีภัณฑ์ ยา สี และเครื่องสำอาง	95
6. ยางและพลาสติก	214
7. คอนกรีตและเซรามิค	119
8. เครื่องใช้ไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์	106
9. ยานยนต์และอะไหล่	214
รวม	1,364

การสำรวจข้อมูลภาคสนามในการศึกษารั้งนี้ ได้จำนวนแบบสอบถามที่สถานประกอบการตอบกลับมาและเป็นแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์จำนวน 124 กิจการ

ตารางที่ 3 จำนวนกิจการประเภทต่างๆ ที่ได้รับการตอบกลับจากการสำรวจ

ประเภทอุตสาหกรรม	จำนวนกิจการ
1. อาหารและอุตสาหกรรมเกษตร	4
2. เสื้อผ้า สิ่งทอ และเครื่องหนัง	9
3. งานไม้ กระจก และสิ่งพิมพ์	17
4. โลหะ และแม่พิมพ์	27
5. เคมีภัณฑ์ ยา สี และเครื่องสำอาง	22
6. ยางและพลาสติก	19
7. คอนกรีตและเซรามิค	13
8. เครื่องใช้ไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์	8
9. ยานยนต์และอะไหล่	5
รวม	124

เพื่อดูว่าโครงสร้างของตัวอย่างจำนวน 124 กิจการ ที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้มีความสอดคล้องกับโครงสร้างของประชากรเป้าหมาย 1,364 กิจการหรือไม่ จึงได้ทำการทดสอบด้วยสูตรของ ทาโร ยามาเน่ (Yamane, Taro. 1973) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา
 N = จำนวนประชากร
 E = ค่าความคลาดเคลื่อน

ในการคำนวณครั้งนี้ขนาดของประชากรที่ต้องการศึกษา (N) เท่ากับ 1,364 และกำหนดระดับความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ 5% ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการเท่ากับ

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

$$n = \frac{1,364}{1 + 1,364 (.05)^2}$$

$$n = 309.30$$

แสดงให้เห็นว่ามีความแตกต่างระหว่างขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการกับขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการดำเนินการศึกษาในครั้งนี้ ดังนั้น การตีความเพื่อสรุปไปสู่หน่วยทั่วไป จึงพึงกระทำด้วยความระมัดระวัง

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ผู้ศึกษาใช้แบบสอบถามแบบให้ผู้ตอบเป็นผู้ตอบเอง เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ ประเภทของกิจการ ชื่อกิจการ ที่อยู่ ทุนจดทะเบียน และระดับการศึกษาของผู้บริหาร เป็นคำถามปลายปิด จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลและประโยชน์ของระบบวินิจัยสถานประกอบการ เป็นคำถามปลายปิด จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับระดับความต้องการของกิจการ จำนวน 11 ข้อ โดยแบ่งคำถามเป็นความต้องการของกิจการในด้านต่างๆ เช่น ด้านความต้องการอยากเข้ารับบริการ

วินิจฉัยสถานประกอบการ ความต้องการความช่วยเหลือจากรัฐบาล ความต้องการยอดขายเพิ่มขึ้น ความต้องการกำไรเพิ่มมากขึ้น ความต้องการด้านเงินทุน เป็นต้น โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ต้องการมากที่สุด	5	คะแนน
ต้องการมาก	4	คะแนน
ต้องการปานกลาง	3	คะแนน
ต้องการน้อย	2	คะแนน
ไม่ต้องการ	1	คะแนน

ส่วนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับระดับข้อจำกัดในกิจการ จำนวน 9 ข้อ ข้อจำกัดในกิจการในที่นี้จะวัดในรูปของระดับปัญหาของกิจการ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

เป็นปัญหามากที่สุด	5	คะแนน
เป็นปัญหามาก	4	คะแนน
เป็นปัญหาปานกลาง	3	คะแนน
เป็นปัญหาน้อย	2	คะแนน
ไม่เป็นปัญหา	1	คะแนน

ส่วนที่ 5 คำถามเกี่ยวกับระดับของการได้ประโยชน์จากระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ จำนวน 4 ข้อ การได้รับประโยชน์ระบบวินิจฉัยสถานประกอบการในที่นี้จะวัดในรูปของระดับความพอใจของกิจการ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

พอใจมากที่สุด	5	คะแนน
พอใจมาก	4	คะแนน
พอใจปานกลาง	3	คะแนน
พอใจน้อย	2	คะแนน
ไม่พอใจ	1	คะแนน

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เนื่องด้วยการศึกษาครั้งนี้ได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการศึกษา ผู้ศึกษาจะมีการทดสอบความเที่ยงตรง และความเชื่อถือได้ดังต่อไปนี้

การทดสอบความสอดคล้อง โดยผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามที่ได้สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านระเบียบวิธีวิจัย เป็นผู้ตรวจสอบในด้านความสอดคล้องตามเนื้อหา การใช้ภาษา และความสอดคล้องในด้านโครงสร้าง เพื่อให้ได้แบบสอบถามที่สามารถให้คำตอบต่อการศึกษาและครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้ได้โดยใช้การวิเคราะห์ด้วยการหาค่า IOC (Index of Item-Objective Congruence) ดังสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

โดย R = ผลรวมคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญ

N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

หาก $IOC \geq 0.5$ ถือว่า แบบสอบถามนี้มีความเที่ยงตรงและสอดคล้อง โดยผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงและสอดคล้องในครั้งนี้มีค่า IOC เท่ากับ 0.85

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้ คือ

ข้อมูลปฐมภูมิ ผู้ศึกษาใช้วิธีการออกแบบและสร้างแบบสอบถามขึ้นแล้วส่งแบบสอบถามนี้ให้กลุ่มผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมที่ได้กลั่นกรองแล้วจากข้อมูลทุติยภูมิ ให้กลุ่มผู้ประกอบการทำการตอบแบบสอบถามกลับมาแล้วทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นเวลาทั้งสิ้น 30 วัน ได้รับแบบสอบถามที่ตอบกลับมาและมีความสมบูรณ์จำนวน 124 ชุด

ข้อมูลทุติยภูมิ ผู้ศึกษาได้เรียบเรียงจากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ทั้งเอกสารทางวิชาการ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตำรา วิทยานิพนธ์ บทความ วารสารต่าง ๆ และผลงานวิจัย ตลอดจนข้อมูลสถิติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวคิดในการทำการศึกษา การสร้างแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูลทั้งหมดแล้ว นำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล และวิเคราะห์ค่าพารามิเตอร์ทางสถิติ พร้อมออกรายงานด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (Statistical Package) ดังนี้

1. ใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ในการอธิบายข้อมูลทั่วไปของประชากร

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้กำหนดตัวแปรของการศึกษา ดังต่อไปนี้

1.1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

- ประเภทอุตสาหกรรมของกิจการ
- ทุนจดทะเบียน
- ระดับการศึกษาของผู้บริหาร

1.2 ข้อมูลต่าง ๆ ที่ผู้ศึกษาต้องการทราบจากการสำรวจและสอบถามสถานประกอบการ ได้แก่

- การรับรู้ข้อมูลและประโยชน์ของระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ (ซินดัง)
- ด้านระดับความต้องการของกิจการ
- ด้านระดับข้อจำกัดในกิจการ
- ด้านระดับของการได้รับประโยชน์ระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ

2. การทดสอบสมมติฐาน ใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจของการได้รับประโยชน์ระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ มาเข้าสู่กระบวนการทดสอบสมมติฐานเชิงสถิติ ด้วยค่าสถิติ t (T-Test) และกำหนดระดับนัยสำคัญ $\alpha = 0.05$

บทที่ 4

การวิเคราะห์และผลการศึกษา

ข้อมูลที่ใช้ในการวิเคราะห์สำหรับการศึกษานี้ได้จากการจัดเก็บโดยใช้แบบสอบถามที่ส่งไปยังสถานประกอบการ และได้รับการตอบกลับมาโดยมีการตอบคำถามครบถ้วนจำนวน 124 ชุด นำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลจำแนกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลด้านลักษณะโดยทั่วไปของกิจการที่ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลต่างๆ ที่ผู้ศึกษาต้องการทราบจากการสำรวจและสอบถามสถานประกอบการ

1. ข้อมูลด้านการรับรู้ข้อมูล และประโยชน์ของระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ (ซินดัง)

2. ด้านระดับความต้องการของกิจการ

3. ด้านระดับข้อจำกัดในกิจการ

4. ด้านระดับของการได้รับประโยชน์ระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ

ส่วนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลด้านลักษณะโดยทั่วไปของกิจการที่ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของกิจการที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประเภทกิจการ

ประเภทอุตสาหกรรมของกิจการ		จำนวน (กิจการ)	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
Valid	อาหารและอุตสาหกรรม การเกษตร	4	3.2	3.2
	เสื้อผ้า สิ่งทอ และเครื่องหนัง	9	7.3	10.5
	งานไม้ กระจก และสิ่งพิมพ์	17	13.7	24.2
	โลหะและแม่พิมพ์	27	21.8	46.0
	เคมีภัณฑ์ ยา สี เครื่องสำอาง	22	17.7	63.7
	ยางและพลาสติก	19	15.3	79.0
	คอนกรีต แก้ว และเซรามิค	13	10.5	89.5
	เครื่องใช้ไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์	8	6.5	96.0
	ยานยนต์ และอะไหล่	5	4.0	100.0
	Total	124	100.0	

จากตารางที่ 4 พบว่า กลุ่มตัวอย่างของสถานประกอบการที่ตอบแบบสอบถามกลับมาอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ จำนวน 124 ตัวอย่าง มีสัดส่วนของตัวอย่างในอุตสาหกรรมโลหะและแม่พิมพ์มากที่สุด คือ 27 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 21.8 และมีตัวอย่างในอุตสาหกรรมอาหารและการเกษตรน้อยที่สุด คือ 4 ตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 3.2

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของกิจการที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประเภททุนจดทะเบียน

ทุนจดทะเบียน		Frequency	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
Valid	1 - 10 ล้านบาท	47	37.9	37.9
	11 - 20 ล้านบาท	25	20	58.1
	21 - 30 ล้านบาท	18	15	72.6
	มากกว่า 31 ล้านบาท	34	27.4	100.0
	Total	124	100.0	

จากตารางที่ 5 พบว่า กิจการที่ตอบแบบสอบถามกลับมามีทุนจดทะเบียนตั้งแต่ 1 ล้านบาท ถึงทุนจดทะเบียนมากกว่า 31 ล้านบาท โดยส่วนใหญ่มีทุนจดทะเบียนตั้งแต่ 1-10 ล้านบาท รองลงมา คือ มากกว่า 31 ล้านบาท และ 11-20 ล้านบาท และ 21-30 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 37.9, 27.4, 20 และ 15 ตามลำดับ

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของกิจการที่ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประเภทระดับการศึกษาของผู้บริหาร

ระดับการศึกษาของผู้บริหาร		Frequency	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
Valid	ปริญญาโท หรือสูงกว่า	41	33.1	33.1
	ปริญญาตรี	61	49.2	82.3
	อื่นๆ	22	17.7	100.0
	Total	124	100.0	

จากตารางที่ 6 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาของผู้บริหารในระดับปริญญาตรีถึงร้อยละ 49.2 รองมา คือ ระดับปริญญาโท หรือสูงกว่าคิดเป็นร้อยละ 33.1 ที่เหลือเป็นผู้ที่จบการศึกษาในระดับอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 17.7

ส่วนที่ 2 ข้อมูลต่าง ๆ ที่ผู้ศึกษาต้องการทราบจากการสำรวจและสอบถามสถานประกอบการ

1. ข้อมูลด้านการรับรู้ข้อมูล และประโยชน์ของระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ (ชนิดตั้ง)

ตารางที่ 7 จำนวนและร้อยละของกิจการที่เคยใช้บริการระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ

เคยใช้บริการระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ		Frequency	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
Valid	เคย	85	68.5	68.5
	ไม่เคย	39	31.5	100.0
	Total	124	100.0	

จากตารางที่ 7 พบว่า กิจการที่เคยใช้บริการระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการมีเพียงร้อยละ 68.5 และกิจการที่ไม่เคยใช้บริการวินิจฉัยสถานประกอบการมีอยู่ร้อยละ 31.5 ซึ่งจะเห็นได้ว่ากิจการส่วนใหญ่เคยใช้บริการระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการมาแล้ว

ตารางที่ 8 จำนวนและร้อยละของกิจการที่เคยได้ยินเกี่ยวกับระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ

เคยได้ยินเกี่ยวกับระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ		Frequency	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
Valid	เคย	113	91.1	91.1
	ไม่เคย	8	6.5	97.6
	ไม่แน่ใจ	3	2.4	100.0
	Total	124	100.0	

จากตารางที่ 8 พบว่า กิจการที่เคยได้ยินเกี่ยวกับระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการมีสูงถึงร้อยละ 91.1 กิจการที่ไม่เคยได้ยินเกี่ยวกับการวินิจฉัยสถานประกอบการมีอยู่เพียงร้อยละ 6.5 กิจการที่ไม่แน่ใจว่าตัวเองเคยได้ยินเกี่ยวกับการวินิจฉัยสถานประกอบการหรือไม่มีร้อยละ 2.4

ตารางที่ 9 จำนวนและร้อยละของกิจการที่รู้วาระบบวินิจัยสถานประกอบการมีต้นกำเนิดจากประเทศญี่ปุ่น

รู้วาระบบวินิจัยสถานประกอบการมีต้นกำเนิดจากญี่ปุ่น		Frequency	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
Valid	รู้	116	93.5	93.5
	ไม่รู้	7	5.6	99.2
	ไม่แน่ใจ	1	0.8	100.0
	Total	124	100.0	

จากตารางที่ 9 พบว่า กิจการที่รู้วาระบบวินิจัยสถานประกอบการมีต้นกำเนิดจากประเทศญี่ปุ่นมีสูงถึงร้อยละ 93.5 กิจการที่ไม่เคยรู้วาระบบวินิจัยสถานประกอบการมีต้นกำเนิดจากประเทศญี่ปุ่นมีอยู่เพียงร้อยละ 5.6 และกิจการที่ไม่แน่ใจมีร้อยละ 0.8

ตารางที่ 10 จำนวนและร้อยละของกิจการที่รู้วาระบบวินิจัยสถานประกอบการมีประโยชน์กับกิจการ

รู้วาระบบวินิจัยสถานประกอบการมีประโยชน์กับกิจการ		Frequency	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
Valid	รู้	113	91.1	91.1
	ไม่แน่ใจ	11	8.9	100.0
	Total	124	100.0	

จากตารางที่ 10 พบว่า กิจการที่รู้วาระบบวินิจัยสถานประกอบการมีประโยชน์กับกิจการมีสูงถึงร้อยละ 91.1 และกิจการที่ไม่แน่ใจวาระบบวินิจัยสถานประกอบการมีประโยชน์กับกิจการหรือไม่อยู่ร้อยละ 8.9

ตารางที่ 11 จำนวนและร้อยละของกิจการที่รู้ว่ามีหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนบริการวินิจัยสถานประกอบการ

รู้ว่ามีหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนบริการวินิจัยสถานประกอบการ		Frequency	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
Valid	รู้	107	86.3	86.3
	ไม่รู้	13	10.5	96.8
	ไม่แน่ใจ	4	3.2	100.0
	Total	124	100.0	

จากตารางที่ 11 พบว่า กิจการที่รู้ว่ามีหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนบริการวินิจัยสถานประกอบการมีสูงถึงร้อยละ 86.3 ในขณะที่กิจการที่ไม่เคยรู้ว่ามีหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนบริการวินิจัยสถานประกอบการ มีอยู่ร้อยละ 5.6 และกิจการที่ไม่แน่ใจมีร้อยละ 3.2

ตารางที่ 12 จำนวนและร้อยละของกิจการที่เคยได้รับการอบรมเรื่องระบบการวินิจัยสถานประกอบการ

เคยได้รับการอบรมเรื่องระบบการวินิจัยสถานประกอบการ		Frequency	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
Valid	เคย	104	83.9	83.9
	ไม่เคย	20	16.1	100.0
	Total	124	100.0	

จากตารางที่ 12 พบว่า กิจการเคยได้รับการอบรมเรื่องระบบการวินิจัยสถานประกอบการมีอยู่ร้อยละ 83.9 กิจการที่ไม่เคยได้รับการอบรมมีอยู่ร้อยละ 16.1

2. ด้านระดับความต้องการของกิจการ

การประเมินระดับความต้องการของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม สำหรับการศึกษาได้แบ่งคะแนนออกเป็น 5 ระดับ คือ 5, 4, 3, 2 และ 1 ซึ่งหมายถึงการสนองตอบในระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับ ส่วนเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยของคะแนนระดับความต้องการนั้นหาได้จากการแบ่งช่วงคะแนนแต่ละระดับขึ้น จำนวน 5 ระดับชั้น ดังสมการ

$$\begin{aligned}
 \text{ช่วงคะแนน} &= \frac{(\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด})}{\text{จำนวนระดับชั้น}} \\
 &= \frac{(5 - 1)}{5} \\
 &= 0.8
 \end{aligned}$$

ดังนั้น การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยของระดับความต้องการจึงแบ่งเป็นช่วงคะแนนตามลำดับชั้น ดังนี้

1.00 – 1.80 หมายถึง ระดับความต้องการน้อยที่สุด

1.81 – 2.60 หมายถึง ระดับความต้องการน้อย

2.61 – 3.40 หมายถึง ระดับความต้องการปานกลาง

3.41 – 4.20 หมายถึง ระดับความต้องการมาก

4.21 – 5.00 หมายถึง ระดับความต้องการมากที่สุด

ตารางที่ 13 ระดับความต้องการของกิจการ

รายการ	ระดับความต้องการของกิจการ					รวม	ค่าเฉลี่ย	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
กิจการสนใจระบบ วินิจัย สถานประกอบการ	5	32	64	13	10	124	3.07	ปานกลาง
เปอร์เซ็นต์	4.0	25.8	51.6	10.5	8.1	100		
กิจการอยากเข้ารับ บริการวินิจัย สถานประกอบการ	8	40	60	6	10	124	3.24	ปานกลาง
เปอร์เซ็นต์	6.5	32.3	48.4	4.8	8.1	100		
กิจการสนใจบริการ วินิจัยสถาน ประกอบการ ฟรี	10	40	53	15	6	124	3.27	ปานกลาง
เปอร์เซ็นต์	8.1	32.3	42.7	12.1	4.8	100		
อยากทราบข้อมูล มากขึ้นเกี่ยวกับ ระบบวินิจัย สถานประกอบการ	19	63	27	9	6	124	3.65	มาก
เปอร์เซ็นต์	15.3	50.8	21.8	7.3	4.8	100		

ตารางที่ 13 ระดับความต้องการของกิจการ (ต่อ)

รายการ	ระดับความต้องการของกิจการ					รวม	ค่าเฉลี่ย	แปลผล
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
ปี 2554 นี้ กิจการ อยากขอความ ช่วยเหลือจาก รัฐบาล	20	39	60	4	1	124	3.59	มาก
เปอร์เซ็นต์	16.1	31.5	48.4	3.2	0.8	100		
กิจการต้องการ ขยายพันธมิตรและ เครือข่ายธุรกิจ	24	43	57	0	0	124	3.73	มาก
เปอร์เซ็นต์	19.4	34.7	46	0	0	100		
กิจการต้องการ ยอดขายเพิ่มขึ้น	19	47	58	0	0	124	3.69	มาก
เปอร์เซ็นต์	15.3	37.9	46.8	0	0	100		
กิจการต้องการ กำไรเพิ่มมากขึ้น	17	47	58	0	2	124	3.62	มาก
เปอร์เซ็นต์	13.7	37.9	46.8	0	1.6	100		
กิจการอยากให้ ภาครัฐเข้ามาให้ ความรู้ฝึกอบรม บุคลากร	10	38	51	3	22	124	3.09	ปานกลาง
เปอร์เซ็นต์	8.1	30.6	41.1	2.4	17.7	100		
กิจการต้องการ เงินทุนในการ ดำเนินกิจการ เพิ่มขึ้น	23	41	57	2	1	124	3.67	มาก
เปอร์เซ็นต์	18.5	33.1	46	1.6	0.8	100		
กิจการต้องการลด ภาระการจ่าย ดอกเบี้ยเงินกู้	24	43	51	5	1	124	3.68	มาก
เปอร์เซ็นต์	19.4	34.7	41.1	4	0.8	100		

จากตารางที่ 13 จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยความต้องการของกิจการ โดยแบ่งออกเป็น 11 กรณี สามารถเรียงลำดับระดับความต้องการของกิจการจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้

ระดับความต้องการ กรณีกิจการต้องการขยายพันธมิตรและเครือข่ายธุรกิจ อยู่ในระดับความต้องการมาก (ค่าเฉลี่ย 3.73)

ระดับความต้องการ กรณีกิจการต้องการยอดขายเพิ่มขึ้น อยู่ในระดับความต้องการมาก (ค่าเฉลี่ย 3.69)

ระดับความต้องการ กรณีกิจการต้องการลดภาระการจ่ายดอกเบี้ยเงินกู้ อยู่ในระดับความต้องการมาก (ค่าเฉลี่ย 3.68)

ระดับความต้องการ กรณีกิจการต้องการเงินทุนในการดำเนินกิจการเพิ่มขึ้น อยู่ในระดับความต้องการมาก (ค่าเฉลี่ย 3.67)

ระดับความต้องการ กรณีกิจการต้องการทราบข้อมูลมากขึ้นเกี่ยวกับระบบวินิจฉัยสถานประกอบการ อยู่ในระดับความต้องการมาก (ค่าเฉลี่ย 3.65)

ระดับความต้องการ กรณีกิจการต้องการกำไรเพิ่มมากขึ้น อยู่ในระดับความต้องการมาก (ค่าเฉลี่ย 3.62)

ระดับความต้องการ กรณีกิจการต้องการขอความช่วยเหลือจากรัฐบาล อยู่ในระดับความต้องการมาก (ค่าเฉลี่ย 3.59)

ระดับความต้องการ กรณีกิจการต้องการบริการวินิจฉัยสถานประกอบการ ฟรี อยู่ในระดับความต้องการปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.27)

ระดับความต้องการ กรณีกิจการต้องการเข้ารับบริการวินิจฉัยสถานประกอบการ อยู่ในระดับความต้องการปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.24)

ระดับความต้องการ กรณีกิจการต้องการให้ภาครัฐเข้ามาให้ความรู้/ฝึกอบรมบุคลากร อยู่ในระดับความต้องการปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.09)

ระดับความต้องการ กรณีกิจการต้องการระบบวินิจฉัยสถานประกอบการ อยู่ในระดับความต้องการปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.07)

โดยสรุปแล้วกิจการมีความต้องการในด้านต่างๆ อยู่ในระดับปานกลางถึงมาก

3. ด้านระดับข้อจำกัดในกิจการ

การประเมินระดับข้อจำกัดในกิจการของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม สำหรับ การศึกษานี้ ได้แบ่งคะแนนออกเป็น 5 ระดับ คือ 5, 4, 3, 2 และ 1 เช่นเดียวกัน ซึ่งหมายถึง ข้อจำกัดของกิจการในระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับ ส่วนเกณฑ์ การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยของคะแนนระดับข้อจำกัดในกิจการนั้นหาได้จากการแบ่งช่วง คะแนนแต่ละระดับขึ้น จำนวน 5 ระดับขึ้น ดังสมการ

$$\begin{aligned}
 \text{ช่วงคะแนน} &= \frac{(\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด})}{\text{จำนวนระดับชั้น}} \\
 &= \frac{(5 - 1)}{5} \\
 &= 0.8
 \end{aligned}$$

ดังนั้น การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยของระดับข้อจำกัดในกิจการจึงแบ่งเป็นช่วงคะแนนตามลำดับชั้น ดังนี้

- 1.00 – 1.80 หมายถึง ข้อจำกัดในกิจการระดับน้อยที่สุด
- 1.81 – 2.60 หมายถึง ข้อจำกัดในกิจการระดับน้อย
- 2.61 – 3.40 หมายถึง ข้อจำกัดในกิจการระดับปานกลาง
- 3.41 – 4.20 หมายถึง ข้อจำกัดในกิจการระดับมาก
- 4.21 – 5.00 หมายถึง ข้อจำกัดในกิจการระดับมากที่สุด

ตารางที่ 14 ระดับข้อจำกัดของกิจการ

รายการ	ระดับข้อจำกัดของกิจการ					รวม	ค่าเฉลี่ย	แปลผล
	5	4	3	2	1			
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
กิจการมีข้อจำกัดด้านเงินทุนในการดำเนินการ	11	44	66	3	0	124	3.51	มาก
กิจการขาดสภาพคล่อง	11	49	61	3	0	124	3.55	มาก
กิจการประสบปัญหาขาดทุนในปี 2553	9	47	65	3	0	124	3.50	มาก
กิจการไม่สามารถกู้ธนาคารเพื่อนำมาลงทุนเพิ่มได้	12	40	63	3	6	124	3.40	ปานกลาง
กิจการไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้	15	41	62	3	3	124	3.50	มาก
กิจการมียอดขายต่ำกว่าเป้าหมาย	12	46	61	3	2	124	3.51	มาก
ผู้บริหารไม่ทราบว่ากิจการกำลังประสบปัญหาอะไร	10	46	65	3	0	124	3.51	มาก
ที่ผ่านมากิจการเข้าไม่ถึงมาตรการให้ความช่วยเหลือจากรัฐบาล	13	44	64	3	0	124	3.54	มาก

ตารางที่ 14 จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยความต้องการของกิจการ โดยแบ่งออกเป็น 8 กรณี สามารถเรียงลำดับระดับข้อจำกัดของกิจการจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้

ระดับข้อจำกัด กรณีกิจการขาดสภาพคล่อง อยู่ในระดับข้อจำกัดมาก (ค่าเฉลี่ย 3.55)

ระดับข้อจำกัด กรณีที่ผ่านมากิจการเข้าไม่ถึงมาตรการให้ความช่วยเหลือจากรัฐบาล อยู่ในระดับข้อจำกัดมาก (ค่าเฉลี่ย 3.54)

ระดับข้อจำกัด กรณีกิจการมีข้อจำกัดด้านเงินทุนในการดำเนินการ กิจการมียอดขายต่ำกว่าเป้าหมาย อีกทั้งผู้บริหารไม่ทราบว่ากิจการกำลังประสบปัญหาอะไร อยู่ในระดับข้อจำกัดมาก (ค่าเฉลี่ย 3.51)

ระดับข้อจำกัด กรณีกิจการไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ อีกทั้งกิจการประสบปัญหาขาดทุนในปี 2553 อยู่ในระดับข้อจำกัดมาก (ค่าเฉลี่ย 3.50)

ระดับข้อจำกัด กรณีกิจการไม่สามารถกู้ธนาคารเพื่อนำมาลงทุนเพิ่มได้ อยู่ในระดับข้อจำกัดปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.40)

โดยสรุปแล้วกิจการมีข้อจำกัดในด้านต่างๆ อยู่ในระดับปานกลางถึงมาก

4. ด้านระดับของการได้รับประโยชน์ระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ

การประเมินระดับของการได้รับประโยชน์ระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม สำหรับการศึกษาได้แบ่งคะแนนออกเป็น 5 ระดับ คือ 5, 4, 3, 2 และ 1 เช่นเดียวกัน ซึ่งหมายถึงข้อระดับของการได้รับประโยชน์ระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการในระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับ ส่วนเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยของคะแนนระดับของการได้รับประโยชน์ระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการนั้นหาได้จากการแบ่งช่วงคะแนนแต่ละระดับชั้น จำนวน 5 ระดับชั้น ดังสมการ

$$\begin{aligned}\text{ช่วงคะแนน} &= \frac{(\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด})}{\text{จำนวนระดับชั้น}} \\ &= \frac{(5 - 1)}{5} \\ &= 0.8\end{aligned}$$

ดังนั้น การแปลความหมายของค่าเฉลี่ยของระดับของการได้รับประโยชน์ระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการจึงแบ่งเป็นช่วงคะแนนตามลำดับชั้น ดังนี้

1.00 – 1.80 หมายถึง ระดับของการได้รับประโยชน์ระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ โดยมีความพึงพอใจน้อยที่สุด

1.81 – 2.60 หมายถึง ระดับของการได้รับประโยชน์ระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ โดยมีความพึงพอใจน้อย

2.61 – 3.40 หมายถึง ระดับของการได้รับประโยชน์ระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ โดยมีความพึงพอใจปานกลาง

3.41 – 4.20 หมายถึง ระดับของการได้รับประโยชน์ระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ โดยมีความพึงพอใจมาก

4.21 – 5.00 หมายถึง ระดับของการได้รับประโยชน์ระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ โดยมีความพึงพอใจมากที่สุด

ตารางที่ 15 ระดับความพึงพอใจจากการได้รับประโยชน์ระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ

รายการ	ระดับการได้รับประโยชน์ระบบ การวินิจฉัยสถานประกอบการ					รวม	ค่าเฉลี่ย	แปลผล
	5	4	3	2	1			
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
ระบบวินิจฉัยสถานประกอบการช่วยให้ กิจการมองเห็น ปัญหาที่เกิดขึ้น	32	44	45	3	0	124	3.85	มาก
เปอร์เซ็นต์	25.8	35.5	36.3	2.4	0.0	100		
ระบบวินิจฉัยสถานประกอบการช่วยให้ กิจการจัดการกับ ปัญหาต่างๆ ได้ดีขึ้น	11	46	64	3	0	124	3.52	มาก
เปอร์เซ็นต์	8.9	37.1	51.6	2.4	0	100		
ระบบวินิจฉัยสถานประกอบการช่วยให้ กิจการเห็นภาพกว้าง ขึ้น	11	45	65	3	0	124	3.52	มาก
เปอร์เซ็นต์	8.9	36.3	52.4	2.4	0	100		
ความพึงพอใจกับ การให้บริการวินิจฉัย สถานประกอบการ โดยภาพรวม	34	51	39	0	0	124	3.96	มาก
เปอร์เซ็นต์	27.4	41.1	31.5	0	0	100		

ตารางที่ 15 จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจของการได้รับประโยชน์ระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ โดยแบ่งออกเป็น 4 กรณี สามารถเรียงลำดับระดับความพึงพอใจจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้

ระดับความพึงพอใจ กรณีความพึงพอใจกับการให้บริการวินิจฉัยสถานประกอบการโดยภาพรวม อยู่ในระดับพึงพอใจมาก (ค่าเฉลี่ย 3.96)

ระดับความพึงพอใจ กรณีระบบวินิจฉัยสถานประกอบการช่วยให้กิจการมองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้น อยู่ในระดับพึงพอใจมาก (ค่าเฉลี่ย 3.85)

ระดับความพึงพอใจ กรณีระบบวินิจฉัยสถานประกอบการช่วยให้กิจการจัดการกับปัญหาต่างๆ ได้ดีขึ้น และช่วยให้กิจการเห็นภาพกว้างขึ้น อยู่ในระดับพึงพอใจมาก (ค่าเฉลี่ย 3.52)

โดยสรุปแล้วกิจการมีระดับความพึงพอใจของการได้รับประโยชน์ระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ อยู่ในระดับมาก

ส่วนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ต้องการทดสอบ คือ กิจการที่สำรวจได้รับประโยชน์ระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ โดยมีความพึงพอใจในระดับ ปานกลาง หรือระดับคะแนนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 3.40

H0 : ค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจในประโยชน์ที่ได้รับจากระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ อยู่ในระดับมาก หรือมีระดับคะแนนมากกว่า 3.40

$$\mu > 3.40$$

H1 : ค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจในประโยชน์ที่ได้รับจากระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ อยู่ในระดับปานกลางหรือน้อย หรือมีระดับคะแนนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 3.40

$$\mu \leq 3.40$$

ในการทดสอบสมมติฐานข้างต้น ผู้ศึกษาได้สร้างตัวแปรที่แทนค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจในประโยชน์ที่ได้รับจากระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการทุกกรณี โดยให้ชื่อว่า “Respond” แล้วทำการทดสอบสมมติฐานด้วย t-test โดยได้ผลลัพธ์จากโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

ตารางที่ 16 One-Sample Statistics

One-Sample Statistics	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Respond	124	3.7117	.60237	.05409

จากจำนวนกิจการที่สำรวจทั้งสิ้น 124 กิจการ มีค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจในประโยชน์ที่ได้รับจากระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ เท่ากับ 3.7 และมีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.6 และมีค่า Std. Error Mean เท่ากับ 0.054

ตารางที่ 17 One-Sample Test

One-Sample Test	Test Value = 3.41					
	T	df	Sig. (2-Tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
Respond	5.577	123	.000	.30169	.1946	.4088

ผลการทดสอบสมมติฐานด้วย T-Test ที่ค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจในประโยชน์ที่ได้รับจากระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ เท่ากับ 3.41 ตัวสถิติที่ใช้ทดสอบ t เท่ากับ 5.577 องศาเสรี (Degree of Freedom) ที่ใช้ เท่ากับ 123 ค่า P-Value เท่ากับ 0.000 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐานว่าง นั่นคือ

ค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจในประโยชน์ที่ได้รับจากระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ อยู่ในระดับมาก หรือมีระดับคะแนนมากกว่า 3.40

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

การศึกษาอิสระในครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการประเมินการสนองตอบของระบบวินิจัยสถานประกอบการต่อความต้องการของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยใช้ข้อมูลจากการสำรวจภาคสนามในโรงงานอุตสาหกรรมเขตอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ โดยกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยโรงงานอุตสาหกรรมด้านโลหะและแม่พิมพ์ ด้านเคมีภัณฑ์ ยา สี และเครื่องสำอาง ด้านยางและพลาสติก (ร้อยละ 21.8 17.7 และ 15.3 ตามลำดับ) มีทุนจดทะเบียนในช่วง 1 ล้านบาท ถึง 10 ล้านบาท เป็นจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 37.9) ผู้บริหารของกิจการส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 49.2) กิจการร้อยละ 68.5 เคยใช้บริการระบบวินิจัยสถานประกอบการ

เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า กิจการร้อยละ 91.1 เคยได้ยินเกี่ยวกับระบบการวินิจัยสถานประกอบการ กิจการร้อยละ 93.5 รู้ว่าระบบการวินิจัยสถานประกอบการมีต้นกำเนิดมาจากญี่ปุ่น

สำหรับระดับความต้องการของกิจการ พบว่า กิจการมีความต้องการดังนี้ คือ

- 1) ต้องการขยายพันธมิตรและเครือข่ายธุรกิจเพื่อรองรับการเติบโตของกิจการในอนาคต
- 2) ต้องการยอดขายเพิ่มขึ้น
- 3) ต้องการลดภาระการจ่ายดอกเบี้ยเงินกู้ต้องการเงินทุนในการดำเนินกิจการเพิ่มขึ้น
- 4) ต้องการทราบข้อมูลมากขึ้นเกี่ยวกับระบบวินิจัยสถานประกอบการ
- 5) ต้องการกำไรเพิ่มมากขึ้น
- 6) ต้องการขอความช่วยเหลือจากรัฐบาล
- 7) ต้องการบริการวินิจัยสถานประกอบการแบบให้เปล่า
- 8) ต้องการเข้ารับบริการวินิจัยสถานประกอบการ
- 9) ต้องการอยากให้ภาครัฐเข้ามาให้ความรู้/ฝึกอบรมบุคลากร และ
- 10) ต้องการระบบวินิจัยสถานประกอบการ ตามลำดับ

ผลการสำรวจข้อจำกัดของกิจการ พบว่า กิจการมีข้อจำกัดเรียงตามลำดับความสำคัญมากที่สุด คือ 1) กิจการขาดสภาพคล่อง 2) ช่วงที่ผ่านมากิจการคิดว่าตนเองเข้าไม่ถึงมาตรการให้ความช่วยเหลือจากรัฐบาล 3) กิจการมีข้อจำกัดด้านเงินทุนในการดำเนินการ 4) กิจการมียอดขายต่ำกว่าเป้าหมาย 5) ผู้บริหารไม่ทราบว่ากิจการกำลังประสบปัญหาอะไร 6) กิจการไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน 7) กิจการประสบปัญหาขาดทุนในปี 2553 และ 8) กิจการไม่สามารถกู้ธนาคารเพื่อนำมาลงทุนเพิ่มได้ เป็นข้อจำกัดที่มีระดับความสำคัญน้อยที่สุดในบรรดาข้อจำกัดทั้งหมด

สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

จากการทดสอบสมมติฐาน ด้วยการคำนวณระดับความพึงพอใจ ได้ค่าเฉลี่ย $\mu = 3.7$ แสดงการยอมรับสมมติฐานทางสถิติ ($H_0 : \mu > 3.40$) หมายถึง กิจกรรมมีความพึงพอใจต่อการได้รับประโยชน์ระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ ในระดับมาก โดยระบบวินิจฉัยสถานประกอบการช่วยให้กิจการมองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้น เห็นปัญหาที่กิจการกำลังประสบ ช่วยให้กิจการจัดการกับปัญหาต่างๆ ได้ดีขึ้น อีกทั้งช่วยให้กิจการเห็นภาพกว้างขึ้น

อภิปรายผล

การศึกษาอิสระในครั้งนี้ ผู้ศึกษาคาดหวังระดับความพึงพอใจต่อการได้รับประโยชน์ระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ ในระดับปานกลาง เนื่องจากที่ผ่านมาระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการมีข้อจำกัดด้านการให้บริการ และด้านจำนวนบุคลากรที่ทำงานด้านนี้ แต่ผลการศึกษา พบว่า ความพึงพอใจสูงกว่าที่ผู้ศึกษาได้คาดหวังไว้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าระบบวินิจฉัยสถานประกอบการมีประโยชน์กับกิจการ โดยเฉพาะกับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม อีกทั้งวิสาหกิจ เหล่านี้ยังมีความต้องการ และข้อจำกัดที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไข เพื่อให้กิจการแสดงศักยภาพและพร้อมที่จะเติบโตสร้างพื้นฐานความเข้มแข็งแก่เศรษฐกิจของประเทศต่อไป

การศึกษาอิสระในครั้งนี้ทำให้ผู้ศึกษาได้รับรู้และรวบรวมข้อมูลโดยละเอียดว่าระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการคืออะไร มีกำเนิดมาอย่างไร และเข้ามาสู่ประเทศไทยได้อย่างไร ได้รับรู้ ปัญหาต่างๆ ของสถานประกอบการขนาดกลางและย่อมของประเทศไทยทั้งจากข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ได้รับรู้ว่า สถานประกอบการขนาดกลางและย่อมของไทย มีการรับรู้และเข้าใจประโยชน์ของระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ และทำให้ได้รับรู้ประเด็นปัญหาในการเข้าสู่ระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ เพื่อนำไปปรับปรุงใช้ในอนาคตมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา ดังที่ได้วิเคราะห์และอภิปรายผลแล้วข้างต้น สามารถสรุปข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาได้ ดังนี้

1. ควรเร่งสำรวจความต้องการ และข้อจำกัดของกิจการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม รวมทั้งเสนอระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการให้เป็นทางเลือกสำหรับกิจการในการลดข้อจำกัด และจัดลำดับความสำคัญของปัญหาที่กิจการประสบอยู่ เพื่อรองรับการเติบโตของกิจการในอนาคต
2. ควรจัดให้มีกิจกรรม เพื่อสร้างเสริมความใกล้ชิดระหว่างกิจการกับระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ อีกทั้งทำให้ระบบวินิจฉัยสถานประกอบการสามารถให้ความช่วยเหลือสถานประกอบการได้ทันทั่วถึง

3. ควรดำเนินการให้กิจการสามารถรู้ได้ด้วยตัวเองว่าเมื่อไรควรถึงเวลาของการเรียกใช้บริการระบบวินิจัยสถานประกอบการ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

เพื่อให้การศึกษาด้านระบบการวินิจัยสถานประกอบการของไทย กับการสนองตอบต่อความต้องการของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมครั้งต่อไป ได้ผลสอดคล้องกับแนวความคิดของกิจการมากยิ่งขึ้น ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

สำหรับการศึกษาอิสระครั้งนี้ ผู้ศึกษาเลือกดำเนินการสำรวจภาคสนามในกลุ่มโรงงานอุตสาหกรรมเขตอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งมีประเภทของอุตสาหกรรมหลากหลาย ซึ่งในการศึกษาครั้งต่อไปควรเลือกพื้นที่ที่แตกต่างกันออกไป เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีการกระจายตัวในหลายๆ พื้นที่ ซึ่งอาจได้ผลลัพธ์ที่อาจจะเหมือน หรืออาจจะแตกต่างไปจากการศึกษาในครั้งนี้

การศึกษาครั้งนี้ให้กิจการเป็นผู้ตอบแบบสอบถามกลับมา และมีระยะเวลาการดำเนินการที่จำกัด ทำให้ได้รับแบบสอบถามกลับมาน้อยกว่าที่คาดหวัง และมีผลต่อการตีความและสรุปนัยของการศึกษาครั้งนี้ ซึ่งในการศึกษาครั้งต่อไปควรกำหนดระยะเวลาการรวบรวมข้อมูลให้มากขึ้น และใช้วิธีการรวบรวมแบบสอบถามที่แตกต่างออกไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- จรัญ จันทลักขณา. (2549). สถิติการวิเคราะห์และการวางแผนงานวิจัย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชาติชาย โพธิ์พาด ; และฉานา แสงทองจี. (2547). การประเมินการจัดการด้านการผลิต. กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- ปรีชา อัสวเดชาบุตร ; และเสาวรส ใหญ่สว่าง. (2550). สถิติเพื่อธุรกิจ. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิชัย ยอดพฤติการ. (2547). เจ้าของกิจการ **Entrepreneur**. กรุงเทพฯ : ไอทีเบส.
- เมธี ลีละวัฒน์. (2549). ระบบวินิจจัยธุรกิจเพื่อสร้างความสามารถการแข่งขัน. กรุงเทพฯ : สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม.
- ยุทธ ไกยวรรณ. (2544). สถิติสำหรับการวิจัย. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- รังสรรค์ เลิศในสัตย์. (2553). **Marketing & Sales Shindan**. กรุงเทพฯ : ทีพีเอ นิวส์.
- วรัญญา ภัทรสุข. (2549). การถ่ายทอดเทคโนโลยีในกิจการต่างชาติและกิจการท้องถิ่นในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริพันธ์ ภัทรเบญจพล. (2549). เอกสารประกอบการอบรมนักวินิจจัยสถานประกอบการด้านการตลาด. กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2551). นิยาม **SMEs**. สืบค้นเมื่อ 28 มกราคม 2554, จาก http://www.ismed.or.th/SME/src/bin/controller.php?view=generalContents.GeneralContent&form=&rule=generalContents.FMGeneralContent.bctrl_Id=273
- สมาคมนักวินิจจัยสถานประกอบการ. (2548ก). ขั้นตอนการวินิจจัยและตัวอย่างการวินิจจัยสถานประกอบการ. สืบค้นเมื่อ 23 สิงหาคม 2549, จาก <http://www.shindanthai.com>
- (2548ข). เอกสารประกอบการอบรมนักวินิจจัยสถานประกอบการด้านการบริหารจัดการ. กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น). (2545). ความเป็นมาของการวินิจจัย. สืบค้นเมื่อ 9 สิงหาคม 2549, จาก <http://www.tpa.or.th/shindan>
- สรชัย พิศาลบุตร ; เสาวรส ใหญ่สว่าง ; และปรีชา อัสวเดชาบุตร. (2549). การสร้างและประมวลผลข้อมูลจากแบบสอบถาม. กรุงเทพฯ : วิทย์พัฒน์.
- สุพัตรา บัวแสงจันทร์ ; และคณะ. (2548). ตรวจสอบภาพ **SMEs** ด้วยงบการเงิน. กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).

หน่วยบริหารกิจกรรมการวิจัยสถานประกอบการ สำนักพัฒนาหน่วยบริการอุตสาหกรรม.
(2552). กิจกรรมวิจัยสถานประกอบการ. สืบค้นเมื่อ 28 มกราคม 2554,
จาก <http://www.ssmwiki.org/index.php/Shindan2500>

J-SMECA. (n.d.). **Japan Small and Medium Enterprise Management Consultants Association**. Retrieved January 20, 2011, from <http://www.j-smeca.jp/>

Kenichi, Ohno. (2009). **The Shindan System : Transferability of Japan's Small and Medium Enterprise Management Consultants System to ASEAN**. Retrieved January 28, 2011, from www.grips.ac.jp/teacher/oono/hp/docu02/shindanshi4.doc

Philip, Kotler. (2000). **Marketing Management**. Englewood Cliffs : Prentice-Hall.

SMRJ. (n.d.). **Organization for Small and Medium Enterprises and Regional Innovation, Japan**. Retrieved January 25, 2011, from www.smrj.go.jp

Takao, Suzuki. (2007). **Global Trend in SME Support Policy**. Retrieved January 20, 2011, from www.isbc2007.org/isbc/upload/6725.pdf

Takeshi, Kanazawa. (2009). **คู่มือการวิจัยสถานประกอบการ**. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น.

Toyoharu, Kobayashi. (2009). **Outline of Small and Medium-Sized Enterprise Consultant (SMEC)**. Retrieved January 25, 2011, from www.vdf.org.vn/Doc/2009/103WSToyoharuKobayashi13Feb09SlidesE.pdf

Yamane, Taro. (1973). **Statistic : An Introductory Analysis**. New York : L Harper and Row.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.

แบบสอบถาม ระบบการวิจัยสถานประกอบการของไทย กับการสนองตอบ
ต่อความต้องการของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น
แบบสอบถามประกอบการทำสารนิพนธ์เรื่อง

ระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการของไทย กับการสนองตอบต่อความต้องการของวิสาหกิจ
 ขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

คำชี้แจง

คำถามในแบบสอบถามนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับการรับรู้และการได้รับประโยชน์จากระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการของกิจการของท่าน ขอความกรุณาท่านช่วยตอบคำถามจากแบบสอบถามตามแนบด้วย

ระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการมีต้นกำเนิดมาจากประเทศญี่ปุ่น มีชื่อเรียกเป็นภาษาญี่ปุ่นว่า “ชินดัง” (Shindan) และได้มีการนำมาเผยแพร่เข้าสู่ประเทศไทยโดยการนำของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมในปี 2542 ภายใต้การสนับสนุนจากรัฐบาลญี่ปุ่น

ระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการโดยการเข้าไปประเมินวิเคราะห์สภาพที่แท้จริงของการบริหารจัดการในภาพรวม และชี้แนะให้เห็นถึงจุดเด่น จุดด้อยของสถานประกอบการ รวมทั้งวิเคราะห์ปัญหา วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา และเสนอแนะแนวทางการแก้ไข เพื่อเสริมสร้างให้ผู้ประกอบการสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อมูลที่ได้รับจากท่านจะถือเป็นความลับเฉพาะของแต่ละหน่วยงาน การเปิดเผยข้อมูลจะทำในระดับภาพรวมเท่านั้น

หากท่านมีข้อซักถามเกี่ยวกับแบบสอบถาม กรุณาติดต่อ

คุณณรงค์ อำพันธ์

บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น

โทรศัพท์ 0 8633 43924

โทรสาร

0 2347 2073

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ในส่วนนี้เป็นข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับกิจการ ขอความกรุณาให้ท่านโปรดกรอกข้อมูล หรือ ขีดเครื่องหมาย / หน้าคำหรือข้อความดังต่อไปนี้

1. กิจการของท่านจัดอยู่ในอุตสาหกรรมประเภทใด

☐ อาหารและอุตสาหกรรมเกษตร	☐ เสื้อผ้า สิ่งทอ และเครื่องหนัง
☐ งานไม้ กระดาษ และสิ่งพิมพ์	☐ โลหะและแม่พิมพ์
☐ เคมีภัณฑ์ ยา สี และเครื่องสำอาง	☐ ยางและพลาสติก
☐ คอนกรีต แก้ว และเซรามิค	☐ เครื่องใช้ไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์
☐ ยานยนต์ และอะไหล่	

2. ชื่อกิจการ

3. ที่อยู่.....

4. ทุนจดทะเบียน.....

5. ระดับการศึกษาของผู้บริหารกิจการ

☐ ปริญญาโท หรือสูงกว่า	☐ ปริญญาตรี	☐ อื่นๆ (ระบุ).....

ส่วนที่ 2 การรับรู้ข้อมูลและประโยชน์ของระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ (ซินดัง)

ขอความกรุณาให้ท่านขีดเครื่องหมาย / ลงในช่องตามความเหมาะสม

รายการ	เคย/รู้	ไม่เคย/ไม่รู้	ไม่แน่ใจ
1. ท่านเคยใช้บริการระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ			
2. ท่านเคยได้ยินหรือทราบเกี่ยวกับเกี่ยวกับระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ			
3. ท่านรู้ว่ระบบวินิจฉัยสถานประกอบการมีต้นกำเนิดจากประเทศญี่ปุ่น			
4. ท่านรู้ว่ามีหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนบริการวินิจฉัยสถานประกอบการ			
5. ท่านรู้ว่ระบบวินิจฉัยสถานประกอบการมีประโยชน์กับกิจการของท่าน			
6. ท่านเคยได้รับการอบรมเรื่องระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ			

ส่วนที่ 3 ระดับของความต้องการของกิจการ

ความต้องการของสถานประกอบการในที่นี้จะวัดในรูปของระดับความสนใจและต้องการของกิจการ ข้อความในตารางข้างล่างนี้เป็นรายการเกี่ยวกับความต้องการของกิจการ กรุณาให้น้ำหนักหรือคะแนนความต้องการของกิจการในปัจจุบัน โดยระดับหรือคะแนนความต้องการแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ 5. มากที่สุด 4. มาก 3. ปานกลาง 2. น้อย 1. น้อยที่สุด

ระดับหรือคะแนนความต้องการ	5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด
1. กิจการของท่านสนใจระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ					
2. กิจการของท่านอยากเข้ารับบริการระบบวินิจฉัยสถานประกอบการ					
3. กิจการของท่านสนใจบริการวินิจฉัยสถานประกอบการ ฟรี					
4. ท่านอยากทราบข้อมูลมากขึ้นเกี่ยวกับการวินิจฉัยสถานประกอบการ					
5. ปี 2554 นี้ กิจการของท่านอยากขอความช่วยเหลือจากรัฐบาล					
6. กิจการของท่านต้องการขยายพันธมิตรและเครือข่ายธุรกิจ					
7. ปี 2554 นี้ กิจการของท่านต้องการขยายเพิ่มขึ้น					
8. ปี 2554 นี้ กิจการของท่านต้องการกำไรเพิ่มมากขึ้น					
9. กิจการของท่านอยากให้ภาครัฐบาลเข้ามาให้ความรู้/ฝึกอบรมบุคลากร					
10. กิจการของท่านต้องการเงินทุนในการดำเนินกิจการเพิ่มขึ้น					
11. กิจการของท่านต้องการลดภาระการจ่ายดอกเบี้ยเงินกู้					

ส่วนที่ 4 ระดับของข้อจำกัดในกิจการ

ข้อจำกัดในกิจการในที่นี้จะวัดในรูปของระดับปัญหาของกิจการ ข้อความในตารางข้างล่างนี้เป็นรายการเกี่ยวกับข้อจำกัดของกิจการ กรุณาให้น้ำหนักหรือคะแนนข้อจำกัดหรือปัญหาของกิจการในปัจจุบัน โดยระดับหรือคะแนนปัญหาที่กิจการของท่านกำลังประสบแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ 5. มากที่สุด 4. มาก 3. ปานกลาง 2. น้อย 1. น้อยที่สุด

ระดับหรือคะแนนของปัญหาที่กิจการของท่านกำลังประสบ	5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด
1. กิจการของท่านมีข้อจำกัดด้านเงินทุนในการดำเนินการ					
2. กิจการของท่านขาดสภาพคล่อง					
3. กิจการของท่านประสบปัญหาขาดทุนในปี 2553					
4. กิจการของท่านไม่สามารถกู้ธนาคารเพื่อนำมาลงทุนเพิ่มได้					
5. กิจการของท่านไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้					
6. ปี 2554 นี้ กิจการของท่านยังไม่มีแผนการดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมาย					
7. ปี 2553 กิจการของท่านมียอดขายต่ำกว่าเป้าหมาย					
8. ท่านไม่ทราบว่ากิจการของท่านกำลังประสบปัญหาอะไร					
9. ที่ผ่านมากิจการของท่านเข้าไม่ถึงมาตรการให้ความช่วยเหลือจากรัฐบาล					

ส่วนที่ 5 ระดับของการได้รับประโยชน์ระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ

การได้รับประโยชน์ระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการในที่นี้จะวัดในรูปของระดับความพอใจของกิจการ ข้อความในตารางข้างล่างนี้เป็นรายการเกี่ยวกับความพอใจ กรุณาให้น้ำหนักหรือคะแนนการได้รับประโยชน์ระบบวินิจฉัยสถานประกอบการของกิจการจากอดีตถึงปัจจุบัน โดยระดับหรือคะแนนความต้องการแบ่งเป็น 5 ระดับ คือ 5. มากที่สุด 4. มาก 3. ปานกลาง 2. น้อย 1. น้อยที่สุด

ระดับหรือคะแนนการได้รับประโยชน์ระบบการวินิจฉัยสถานประกอบการ	5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด
1. ระบบวินิจฉัยสถานประกอบการช่วยให้กิจการท่านมองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้น					
2. ระบบวินิจฉัยสถานประกอบการช่วยให้กิจการท่านจัดการกับปัญหาต่างๆ ได้ดีขึ้น					
3. ระบบวินิจฉัยสถานประกอบการช่วยให้กิจการของท่านเห็นภาพกว้างขึ้น					
4. ท่านมีความพึงพอใจกับการให้บริการวินิจฉัยสถานประกอบการโดยภาพรวม					

ภาคผนวก ข.

ระบบวินิจฉัยสถานประกอบการ (Shindan System) ประเทศญี่ปุ่น

ระบบวินิจฉัยสถานประกอบการ (Shindan System) ประเทศญี่ปุ่น

ระบบวินิจฉัยสถานประกอบการของญี่ปุ่น หรือ Japan's Shindan System มีประวัติความเป็นมายาวนานย้อนหลังไปตั้งแต่ยุคสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 หรือราวปลายทศวรรษของปี 2480 ระบบวินิจฉัยสถานประกอบการและนักวินิจฉัยสถานประกอบการ (Shindanshi) ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลโดยการออกกฎหมายรับรอง ให้การช่วยเหลือและเพิ่มประสิทธิภาพด้วยการมีองค์กรภาครัฐรวมถึงสมาคมวินิจฉัยสถานประกอบการให้การรองรับ ระบบวินิจฉัยสถานประกอบการเป็นระบบที่ซับซ้อนและเกี่ยวเนื่องกับการพัฒนาของผู้ประกอบการ SMEs โดยเฉพาะที่ประเทศญี่ปุ่นได้มีการใช้ระบบวินิจฉัยสถานประกอบการอย่างแพร่หลายและมีประสิทธิภาพ เนื่องด้วยการเริ่มต้นของระบบวินิจฉัยสถานประกอบการต้องใช้กำลังและการผลักดันอย่างสูงในระดับนโยบายของประเทศ ต่อมาได้มีการถ่ายทอดแนวคิดของระบบวินิจฉัยสถานประกอบการไปยังต่างประเทศ โดยเฉพาะในภูมิภาคอาเซียน แต่สิ่งที่ยากลำบากที่สุดในการนำระบบนี้เข้ามาใช้ในประเทศอื่นคือการประสานระบบเข้ากับเครื่องมือของนโยบายการพัฒนาประเทศ

วัตถุประสงค์และวิวัฒนาการของระบบวินิจฉัยสถานประกอบการ

นับแต่ปลายทศวรรษ 2480 ภายหลังของสงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุด ประเทศญี่ปุ่นภายใต้การยึดครองของกองทัพสหรัฐต้องเผชิญกับการสูญเสียทั้งชีวิตมนุษย์ อาคาร บ้านเรือน พังพินาศ ขาดแคลนอาหาร เครื่องอุปโภค และภาวะเงินเฟ้อ ขณะที่รัฐบาลญี่ปุ่นใช้กลยุทธ์การส่งเสริมการผลิตและฟื้นฟูอุตสาหกรรมญี่ปุ่นด้วยการตระหนักถึงความสำคัญและบทบาทของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) กับการฟื้นตัวและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ โดยรัฐบาลได้จัดหาผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการจัดการลงไปให้ความช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ

ในปี 2491 หน่วยงานเพื่อวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้ถูกจัดตั้งขึ้น พร้อมๆ ด้วยสามเสาหลักของนโยบาย ได้แก่ 1) ด้านการเงิน 2) ด้านการบริหารองค์กร และ 3) ด้านการวินิจฉัยสถานประกอบการ (Enterprise Diagnosis) มีการจัดทำคู่มือการดำเนินงานเพื่อการวินิจฉัยสถานประกอบการขั้นพื้นฐาน และได้คัดเลือกที่ปรึกษามืออาชีพเป็นอันดับแรกเพื่อสนับสนุนสถานประกอบการ โดยงานหลักของที่ปรึกษาในขณะนั้นคือการเผยแพร่การสนับสนุนด้านการเงินของรัฐบาลให้แก่สถานประกอบการ และช่วยให้สถานประกอบการใช้ประโยชน์จากนโยบายนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้ภาคธุรกิจ SME ก้าวไปพร้อมๆ กับภาคส่วนอื่นๆ ของเศรษฐกิจของญี่ปุ่น

ในปี 2495 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการค้าระหว่างประเทศและอุตสาหกรรมเริ่มให้การรับรองที่ปรึกษาที่มีผลงานโดดเด่นและแข่งขันระดับสากลกำลังในการเผยแพร่นโยบายการส่งเสริมผู้ประกอบการ SMEs มีการก่อตั้งโครงการรับรองนักวิจิณัย (Shindanshi) ภายใต้การขึ้นทะเบียนและการยอมรับของภาครัฐ โดยนักวิจิณัยเหล่านี้ทำงานภายใต้การดูแลจากรัฐบาล

ในปี 2497 จัดตั้งสมาคมที่ปรึกษาด้านการบริหารจัดการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแห่งประเทศไทย (J - SMECA) เพื่อเป็นสมาคมสำหรับนักวิจิณัยวิชาชีพทั่วประเทศโดยมีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ที่กรุงโตเกียว และมีสำนักงานสาขาในทุกจังหวัดทั่วประเทศ มีเป้าหมายการทำงานเพื่อเผยแพร่ระบบการวิจิณัยสถานประกอบการไปทั่วประเทศ การปรับปรุงคุณภาพของวิจิณัยสถานประกอบการ ดำเนินการสำรวจและวิจัย พร้อมทั้งมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกประเทศ

ระบบวิจิณัยสถานประกอบการของญี่ปุ่นถูกสร้างและพัฒนาขึ้นมาเพื่อผลิตผู้เชี่ยวชาญโดยมีวัตถุประสงค์ให้เป็นผู้ช่วยงานของรัฐบาลในการสนับสนุนและน่านโยบายการให้ความช่วยเหลือกระจายลงสู่ผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคปฏิบัติอย่างแท้จริง หลังจากประสบความสำเร็จและได้รับความสนใจในวงกว้าง ระบบวิจิณัยสถานประกอบการของญี่ปุ่นจึงได้เริ่มขยายตัว เพิ่มขอบเขตจากการทำงานให้กับภาครัฐเข้ามาสู่งานในภาคเอกชนมากขึ้น

ปี 2543 ปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการขยายตัวและขยายขอบเขตของงานวิจิณัยสถานประกอบการ เพื่อให้เกิดการรับรองสถานภาพของนักวิจิณัยเอกชนอย่างเป็นทางการและยิ่งไปกว่านั้น ขอบเขตงานด้านการวิจิณัยสถานประกอบการได้ถูกขยายไปจนกระทั่งครอบคลุมตั้งแต่การสนับสนุนการเริ่มต้นธุรกิจ การปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงาน การปฏิวัติองค์กร ไปจนกระทั่งการรับรองความน่าเชื่อถือของกิจการ นอกจากนี้แล้วบทบาทของ J-SMECA ยังได้ถูกทบทวนและเพิ่มให้มีความรับผิดชอบในหน้าที่หลัก 3 ประการ คือ 1) ร่างหลักสูตรการเรียนการสอนและฝึกอบรมนักวิจิณัย 2) คัดเลือกเนื้อหาและควบคุมการสอน และ 3) ดูแลการจดทะเบียนและต่ออายุใบประกาศนียบัตรวิชาชีพนักวิจิณัย

ปี 2547 จัดตั้ง SMRJ (Organization for Small and Medium Enterprises and Regional Innovation, Japan) โดยการรวบรวมงานด้านนโยบายส่งเสริมพัฒนาผู้ประกอบการเข้ากับงานของกองทุนฟื้นฟูโครงสร้างอุตสาหกรรม แล้วจัดตั้งขึ้นเป็นหน่วยงานอิสระ

รัฐบาลญี่ปุ่นได้ให้เงินสนับสนุนการบริหารองค์กรที่เกี่ยวข้องกับระบบวิจิณัยสถานประกอบการ เป็นเงินโดยเฉลี่ยปีละ 30 ถึง 40 ล้านเยน เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายใน 3 ส่วน คือ

1. ให้เป็นเงินเดือนของนักวิจิณัยสถานประกอบการ
2. เป็นค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการสอบและขึ้นทะเบียนนักวิจิณัยวิชาชีพ
3. อุดหนุนค่าใช้จ่ายด้านการเรียน การสอน และฝึกอบรมนักวิจิณัย

ระบบวิจิตรสถานประกอบการของญี่ปุ่นมีลักษณะเด่น 5 ประการ คือ

1. ระบบมีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สนองตอบต่อความต้องการของผู้ประกอบการและสังคมในแต่ละช่วงเวลา ตลอดระยะเวลากว่า 60 ปี ที่ผ่านมา

2. รัฐบาลยังคงเป็นผู้ดูแลและให้การรับรองระบบวิจิตรสถานประกอบการ แม้ว่าปัจจุบันงานวิจิตรสถานประกอบการจะลดบทบาทจากภาครัฐบาล มาทวีบทบาทมากขึ้นในภาคเอกชนก็ตาม

3. ความแข็งแกร่งของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการมีหลักสูตรที่เป็นแบบแผนชัดเจนทั่วประเทศ ตั้งแต่การเรียน การสอน การฝึกอบรมนักวิจิตร การสอบเพื่อขึ้นทะเบียนนักวิจิตร ไปกระทั่งถึงการต่ออายุใบประกาศนียบัตรวิชาชีพนักวิจิตร

4. การบริหารจัดการและให้การสนับสนุนอย่างดีจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับระบบวิจิตรสถานประกอบการ ได้แก่ METI, J-SMECA, SMRJ รวมทั้งมีการจัดตั้ง SME University จำนวน 9 แห่งทั่วประเทศ

5. การสร้างงานและสร้างผลงานที่หลากหลายของวิชาชีพนักวิจิตรสถานประกอบการ อีกทั้งมีบุคคลจากหลากหลายสนใจสมัครสอบเป็นนักวิจิตรวิชาชีพ

ข้อมูลในปี 2551 พบว่า มีผู้สมัครสอบเป็นนักวิจิตรวิชาชีพมาจากหน่วยงานต่างๆ ดังนี้ คือ กิจการเอกชน 39% สถาบันการเงิน 20% บริษัทที่ปรึกษา 17% หน่วยงานรัฐบาล 4% และหน่วยงานอื่นๆ 20%

มีคนญี่ปุ่นสนใจสมัครสอบขึ้นทะเบียนนักวิจิตรวิชาชีพปีละกว่า 10,000 คน แต่มีผู้ที่สอบผ่านและได้รับการขึ้นทะเบียนเพียง 600 ถึง 800 คน และจากข้อมูลเมื่อเดือนเมษายน 2551 พบว่า มีนักวิจิตรวิชาชีพทั่วญี่ปุ่นจำนวนทั้งสิ้น 18,682 คน

บทบาทและสถานภาพของนักวิจิตรสถานประกอบการประเทศญี่ปุ่น

นักวิจิตรสถานประกอบการ คือ ผู้มีคุณสมบัติและขึ้นทะเบียนภายใต้การรับรองตามกฎหมายโดยกระทรวงเศรษฐกิจ การค้า และอุตสาหกรรม (METI) มีหน้าที่ให้การช่วยเหลือผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) โดยเฉพาะด้านการจัดทำแผนกลยุทธ์การเติบโตของกิจการ กำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินกิจการ การวิเคราะห์ปัญหาและให้แนวทางการแก้ไข รวมทั้งเป็นคนกลางประสานงานด้านเงินทุนและเงินกู้กับสถาบันการเงิน

รัฐบาลญี่ปุ่นได้เผยแพร่ระบบวิจิตรสถานประกอบการมายังหลายประเทศในแถบภูมิภาคอาเซียน ได้แก่ ประเทศไทยเมื่อปี 2542 ประเทศมาเลเซียในปี 2548 อินโดนีเซีย และเวียดนามในปี 2549 เป็นต้น